Kristian nun

Tuarna Thuruk

([illegible] [illegible] leh [illegible] tan)

Rev. V.L. Zaithanga

Kristian nun

TUARNA THURUK

(Natna tuartute leh lusunte tan)

saihtu
Rev V L Zaithanga

SYNOD PUBLICATION BOARD

Published
By
The Synod Publication Board
Aizawl -796001
Mizoram

Chhut khatna –1983
Chhut hnihna – 1988
Copies –3,000

Printed
At
The Synod Press
Aizawl, Mizoram

A CHHUNGA THU AWM TE

Publication Board Thuchang
Chhut hnihna Thuhma
Ziaktu Thuhma

PUBLICATION BOARD THUCHANG

Synod Publication Board hian Synod Literature Committee hna ruahman chhungah kan tan kristiante mamawh chi hrang hrang phuahrûksak tumin lehkhabu chhuah hna a thawk a. Lehkhabu thar hlak chhuah bakah lehkhabu hlui ṭha zualte en nawnin a chhuah bawk ṭhîn.

Synod Publication Board lehkhabu chhuah tawhte hian thlirin, tuarna chungchanga kristiante inkaihhruaina lam chi hi ahranpa meuh chuan a lo la awm lo a lo ni reng mai. Chutianga kan mamawh tak mai Rev. V.L. Zaithanga'n a rawn ziak hlauh a. Kan lo mamawh hle a ni ang, chhut nawn a ṭûl ta tlat mai.

Tuarna hi eng vânga lo awm nge? Engati nge kristian ṭha tak nia kan hriatte pawhin an tuar ve tho? Tuarna hi sual vâng a ni em? Tuarna hian ṭangkaina a nei em? Tuar laiin engtia awm tur nge? Kristianin tuarna hi engtin nge a lo dawnsawn ang? Miten engtin nge an lo paltlang ṭhin?

Heng zawhnate hi Zoram kristianten kan buaipui khawp mai. Zirtîr dan hrang hrang pawh a awm a, inkaihhruaina mumal tak neih pawh kan mamawh hle reng a ni. Thu tawi leh mâwl tê tê, chhiar nuam tak tak si hmangin TUARNA THURUK bu hian heng zawhna leh harsatna te hi min chhân fiahsak ṭha hle a ni.

Editor,
Synod Publication Board.

CHHUT HNIHNA THUHMA

Lehkhabu te tak tê, TUARNA THU-RUK chu kum 1983-ah Synod Publication Board-in a chhuah a. Kum 1987-ah hralh zawh a ni a. Chhiartu mi ṭhenkhatten an hlawkpui thu min hrilh hlawm a. Ka ziak chhan leh ka ziak laia ka rilru, chhut khatna thuhma tawp lama, "He lehkhabu te tak te hi, natna tuartute leh lusûnte tan Pathian pawlna leh A hnen aṭanga thlamuanna an dawn theihna a nih beiseiin ka ziak a ni," tia ka ziak chu Pathianin mal a sawm ngei niin ka hria a. Chhut nawn leh atan pawh ṭhain ka hria a, mahse a ngaia chhut nawn leh ai chuan a belhchhahna ziak ila, chumi nen chuan chhut nawn leh ni se a ṭhain ka ring a. Tichuan, a belhchhahna tlem ka ziak leh a. Chhut nawn leh turin Synod Publication Board hnenah ka pe ta a ni.

A belhchhahna thu ka ziaknaah hian lehkhabu pakhat, "Streams in the desert" Mrs. Charles Cowman ziak chu innghah nan ka hmang a. He lehkhabu hi Indian Edition ngawt pawh vawi 11 lai an chhu nawn a.

Lehkhabu ṭha tak leh ṭangkai tak a ni. A ziaktu hi tuarna nasa tak kal tlang a ni a. A pasal dam lo kum 6 chhung a enkawl a, Japan ram leh China ramah Missionary hna a thawk a. Harsatna a tawh laia a ngaihtuahna te leh amah thlamuantu thu tam tak a ziak chhuak a ni a. Kum 1925–ah a lehkhabu chu an chhu ṭan a. An chhu nawn leh ṭhin a, tun thlengin lehkhabu hlu leh ro a tling a ni.

TUARNA THURUK hi a mamawhtu apiangten an neih theih nan he lehkhabu te tak tê hi Pathianin malsâwm zêl rawh se.

V.L. Zaithanga
New Delhi
The 25th. July 1988.

1

THLAMUANNA THUTE LAL ISUA SAWI

"In thinlung mangang suh se; Pathian in ring e, kei pawh mi ring ve rawh u. Ka Pa inah awmna tam tak a awm a; a awm loh chuan ka hrilh tawh tur che u a ni, in tan hmun siamin ka kal dawn hi"
Joh. 14:1,2.

"Thlamuanna ka hnutchhiah a che u; keima thlamuanna ka pe a che u, khawvelin a pek angin ka pek loh che u hi. In thinlung mangang suh se" Joh. 14:27.

"Heng thu hi in hnenah ka sawi tawh hi, keimahah hian in thlamuanna turin. Khawvelah hian hrehawmin in awm ţhin; nimahsela thlamuang takin awm rawh u, keiin khawvel ka ngam ta" Joh. 16:33.

2

KEI CHUAN PATHIAN KA LA RING TLAT ASIN

Ni khat chu Pastor John Paterson-a hian a Kohhrana mi pakhat chu a fanu a thih avangin a lenpui a. Chu pa chuan a fanu chu a ngai em em mai a. A fanu thlalak chu Pastor a entir a, a hnenah heti hian thu a sawi a. "Pastor, he ka fanu hi he inah hian ni tin, zan tin a tlan vel ṭhin a. Chu chu hmuhnawm ka ti hle ṭhin. Nimahsela, tunah chuan a thi ta. Pathian hnenah a damna turin ka ṭawngṭai a, mahse a thi ta tho si a. Tun hnuah chuan Pathian hnenah ka ṭawngṭai ngai tawh dawn lo va, Biak Inah pawh ka hmel hmuh beisei tawh lo vang che" tiin.

Pastor chuan a thusawi chu a han ngaihtuahin a rilru natna chu thu maiin a tihdam theih dawnin a hre lo va, hnemna leh thlamuanna thu engmah sawi lovin a hawsan ta a.

Hun rei vak lovah chuan Pastor fapa naupang chu a thi ve ta a. Thihna leh lungngaihna karah pawh Pastor chuan Pathian a

'rinna a vawng tlat a. Tun hma lawka a Kohhrana mi, a fanu a thih avanga beidawnga lungngai taka awm chu a hnem thei dawnin a hre ta a. Tichuan, chu pa inah chuan a va leng leh a. Kawngkhar a kik a, in neitupa chuan a han hawng a, Pastor chuan chibai a buk a, "Unaupa, kei chuan Pathian ka la ring tlat asin..." tiin a hrilh a. Chu pa chuan Pastor chunga thil lo thleng chu a hre ve reng a. Pastorin a hnena thu a sawi chuan a rilru a hneh ta hle a. Tichuan Pathian ni leh atang chuan Biak Inah a inkhawm leh ta a ni.

Thu tam tak sawi dun lo mah se, an chunga thil lo thleng leh an tuar thuhmun chuan an rilru a inhmuhtir a, an inthlamuan tawn thei ta a ni.

Habakuka 3:17–18
"Theipui thing par vul dawn lovin,
Grep hrui rah dawn hek suh seng,
Olive thing pawh rah lovin,
Lovin ei tur chhuah dawn lo seng,
Huang ata ran rual tibovin,
Ran inah ran awm lo mah seng,
Ka lawm zel ang, LALPA ah chuan,
Ka chhandamna Pathianah chuan ka lawm cheu dawn".

3

RINNA LOVIN I HLIM ZAWK ANG EM

Khaw pakhatah Kristian sumdawng pa khat a awm a. Vanduaithlak takin a kawng chin hnuai lam a zeng a, chutianga a awm hma chuan Kristian tha tak leh tangkai tak a ni a. Chutianga zeng, che thei lo leh eng mah thawk thei lova na tuara a awm avang chuan a lungngaiin a mangang hle thin a

Ni khat chu Pastor-in a va tlawh a A nat dan te leh a lungngaih thute a lo hrilh a Pastor hnenah chuan, "Pastor, ka rinna hi eng nge a tangkaina? Engmah a sawt lo ve" tiin beidawng takin a hrilh a Pastor chuan, "I natna leh i lungngaihna chu ka hriatthiampui ngawt mai che, Pathiana beidawnna i nei pawh i thiamawm khawp mai Mahse, thil pakhat ka zawt ang che, i beidawna i rinna i bansan hmain hei hi ngaihtuah teh, i lungngaihna leh natna avangin beidawngin i rinna hi bansan ta la, i natna hi a dam phah ang em? Rinna tel lova i tuarin i hlim in i lawm zawkin i ring em?" a han ti a

Chutipa chuan Pastor hnen atangin thlamuanna thu a beisei a, a beisei loh tak,

nah inngaihtuah harhna tur thu a dawng ta
lanh zawk a Pastor-in a hnena a sawi chu
hun a hria a, tichuan Pathian ringin chhel
takin a natna chu a tuar thei ta a ni.

Sâm 116 3,4,5.
"Thihna hruihrualte chuan mi zem a,
Seol natnate chuan mi man a;
Manganna leh lungaihna ka lo tâwk a
Chu veleh chuan LALPA hming chu ka
ka lam a,
"Aw Lalpa, khawngaih takin ka nunna
hi chhanhim ang che" tiin
Lalpa chu mi khawngaih thei tak leh
fel tak a ni a,
A ni, kan Pathian chu mi lainat thei
tak a ni
Ka nunna hi thihna lakah i chhanhim
si a

4

KUTA INCHELHIN, NGAWI RENGIN

John-a leh Robert-a chu sikul an kal
lai hun atanga thian inkawm ngeih tak an
ni a. An lo puitlin thlengin thian inkawm
ngeih tak an ni zel a. Robert-a chuan Pastor
hna a thawk a

Vanduaithlak takin John-a nupui chu a thi a, a fate pahnih leh a pasal chu a thihsan ta a. A tuar thiam hle mai. Mite an tuarpuiin amah hnemna thute an sawipui ṭhin a. I nupui chu natna tuar tawh lo turin a awm tawh a, chuvangin intilungngai lutuk mah ta che, i fate pahnih enkawl tur i nei a, anni hi ngaihsak rawh an ti ṭhin a An thusawite chu a hre thiam vek mai, mahse a nupui, a hmangaih chu a thi ta a, an hnenah a awm ta lo chuan a rilru a tihreh awm em em mai a

Ni khat chu a ṭhianpa Robert-a chu an inah a lo leng ve a. Kum hnih lai kal tawhah khan Robert-a chuan a nupui leh a fapa neih chhun chu Motor chet sualnaah a lo ṭhen tawh a.

An ṭhian dun chuan chibai an inbuk a, inhmatawnin ngawi rengin an ding dun a. Robert-a chuan John-a hnenah hrilh tur tam tak a nei a, mahse an kut inchelhin, ngawi rengin an ding dun reng a. Chutianga a ṭhianpain a tuarpuina chuan John-a chu nasa takin a thlamuan ta a ni.

Sam 42:11

'Aw ka nunna, engah nge i kun reng?

Engah nge ka chhungah hian i buai ni?
Pathian beisei rawh; amah chu ka la fak dawn si a,
Ka hmel tidamtu leh ka Pathian chu"

5

KHAWNGAIH THIL NAWI TE TE

Ni khat chu Pastor pakhat hian a Kohhrana mi, nu pakhat, bel zuar, a dam loh avanga damdawi ina awm chu a tlawh a Thingtlang khuaa in chhe têa awm ṭhin a ni a Damdawi in chu phui tak a ni a, a la awm ngai loh avangin a thawpikthlak blein a hria a

Pastorin a va tlawh chuan a hnenah, "Pastor, he damdawi in hi a up khawp mai a, ka thaw a ipik hle mai Boruak thianghlim hip theihna thianghlim hmun thengthaw ka ngai hle mai," tiin a lo hrilh a.

Pastor chuan mangang lo tur leh thlamuang taka awm turin a hrilh a, a chhuahsan leh ta a Chu nu chenna hmun lamah chuan a kal a, pangpar chi hrang hrang a va laksak a, damdawi inah chuan a kir leh

ta a; chu nu dam lo hnenah chuan pangparte chu a va pe a. Chu nu chuan pangparte chu a hmuh chuan a lawm em ém mai a, hmelah hlim hmel a lang chhuak a. "Pastor, ka va lawm tak em!" tiin lawmthu a hrilh a. Pastorin a ngaihsakzia leh a duhsakzia a hria a, a lawm em em a ni.

"Khawngaih thil nawi tê tê,
Man nei tham lo chu;
Rem thu leng atan chuan,
Ro aiin a hlu"

6

TLEMTE A TAWK, PEN KHAT PAWH NI MAH SE

Mi tinin thil lo thleng tur hriat kan chak a. Naktukah thil eng nge lo thleng dawn tih hriat kan chak thin. Amaherawhchu, mi tumahin tun hun piah lama thil lo thleng tur hi kan hre thei lo. Lal Isua chuan heti hian a sawi, "Chutichuan, a tuk atan lungkham suh u, a tuk chuan ama tan a lungkham chawp dawn si a. Ni khat atan ni khat hrehawm chu a tawk a ni." A zir-

tirte hnenah, "Vawiinah hian kan ei khawpin chaw min pe ang che." tia ṭawngṭai turin a zirtir bawk a Nakina thil lo thleng tur kan engto leh ngaihtuahna lamah tun huna kan tih ṭur kan ngaihthâh bawk ṭhin a ni

Nakina thil lo thleng tur hi tumahin hre lo mah ila, keini Kristiante chuan hun chunga thuneitu leh roreltu Pathian kan hriat avangin kan thla a muang a ni

"Enna nunnem, thimin ka vel a bawm" tih hla phuahtu hian a lo hre dik hle a ni

"Enna nunnem, thimin ka vel a bawm
Mi kai ang che,
Zan a ni e, inhlatin ka lo awm,
Mi kai ang che
Ka ke veng la, thlir hlat ka dil lo ve.
Tlemte a tawk - pen khat pawh ni mah se"

Kan chunga thil lo thleng tur kan hre lo hi malsawmna ropui tak a ni Kan chunga thil lo thleng tur hi hre thei vek ila, lungngaia mangangin kan kun reng mai âwm e!

7

THLAMUANNA THUCHAH

PATHIANIN hlauhna vanga i lungngaihna hnem turin Chakna pe che sela.

PATHIANIN ni tin i mamawh ang zelin Khawngaihna pe che rawh se

PATHIANIN tuma pek theih loh Thlamuanna leh hahdamna pe che sela,

PATHIANIN A hmangaihna ângchhungah kumkhuain hum che rawh se, Sam 67:1
Pathianin min khawngaih sela, mal min sawm sela,
A hmel chu kan chungah rawn êntir rawh se.

8

THU PANGA TAWITE

Ni khat chu nu pakhat hian a fanu kum 11 mi hi a len chhuahpui a; kawnga an kal lai chuan putar tiang hawl hi an tawk a, an kal pel mai dawn a. Chu hmeichhe naupang chuan, "Ka pu, i dam em?" a han ti a. Putar chu a lo lehhawi a, a nui suk a, "Dam e," tiin a chhang a. Thu dang phei chu a sawi zui hauh lo. Chu nu chuan a fanu chu a kai a, an kal zel a. Nakinah chuan a fanu hnenah chuan, "Kha putar kha i hmelhriat mi a ni em ni?" tiin a zawt a. A fanu chuan, "Ni lo ve, ka nu, tarte hi an khua a har awm em a, ka'n be ve mai a nih kha," tiin a chhang a. A nu rilru chu a fanu thusawi chuan a khawih ta viau mai a. "Ka fanu chuan putar a hmelhriat pawh ni lo chu hlim hmel puin a bia a, engati nge kei hian ka tih ve theih loh?" tiin a inngaihtuah a. Amah leh a mawhphurhna thil tam tak a ngaihtuahnain a rilru a luah khat a, mi dang a ngaihtuah chang lo a ni. Chung thu panga, tawite, a fanuin putar hnena a sawi chuan chu putar khawhar tak chu a hnemin a tihlim hlein a ring a. A fanu thu-

sawi tawitê chuan a Kristian nunah nasa takin thu a sawi ta a ni Inngaihsakna leh ṭawngkam ṭha tawitê hian rilru a tihlim ṭhin a ni.

Pet. 5·7
"Pathian kut chak tak hnuaiah chuan inngainuai ula, anin a ngaihsak ṭhin che u avangin in manganna zawng zawng ama chungah nghat vek rawh u."

9

MI DANGTE TANA NUN PEK

Elizabeth Findlay chuan mite tana thil ṭha tih theih dan ṭha nia a rin chu Nurse hna thawh a ni a Tichuan, Nurse hna zirna sikulah a kal a, a zir zawh chuan Strathmartine Hospital-ah Nurse hna a thawk ta a. Dam lote enkawlin, tihlamuanin, an thi tur te a bawisawm ṭhin a. Nurse hna thawh pawh chu duhtawk lovin, pianphunga rual ban lo naupangte enkawlna hmunah a thawk leh ta a. Naupangte chu hmangaih takin a enkawl a, an zinga buai-taka awmte chu a nuam a ti em em ṭhin a. Chu hna chu

thawh chak ber leh a dani chhunga thawh a tum a ni a.

Vanduaithlak takin, amah chu a dam lo va, rei lote hnu-ah chuan a thi ta mai a Chu hna chu kum nga chauh a thawk hman a ni.

Ṭanpui ngaite tan a nun petu chu Pathianin rei tak damtir awm tak kan ti awm e! A ni ngawt mai Mahse kum nga chauh hna a thawk hman a, naupang tê nun a thi ta mai a ni Engati nge Pathianin a thih a phal? He zawhna hi tumahin kan chhang thei lo. A chhan kan hre phak lo a ni Amaherawhchu, hei hi kan hria - Elizabeth Findlay chuan kum nga chauh hna a thawh chhung bian mi tam takin kan dam chhung hun rei tak kan thawh aia tam zawk a thawk hman a ni Lal Isua, mi zawng zawng tana a nun petu pawhin kum thum chhung lek hna a thawk a. A hnathawh chu hna ropui ber a ni si Hna kan thawh ṭhat leh kan thawh tam hi kan thawh reiah a innghat lo va, kan thawhna rilru leh kan inpeknaah a innghat zawk a ni.

Marka 10:45
"Mi tam tak tlan nana a nun pe zawk turin a lo kal a ni si a."

10

PATHIAN NEN CHUAN ENGKIM TIH THEIH A NI

America rama Pastor pakhat chu a pian tirha kut bul a ni a. Kut bula a piang chhuak chu a nu leh pa rilru tinatu a ni a A lo seilianin, a lo puitling ang a, nu leh pa rilru tihrehawm a, tilungngaitu mai a ni dawn si.

Nikhua a lo hre ṭan a, a kut a bul a ni tih a lo hria a. Mahse, a piansualna chuan khawvel tana a ṭangkaina dal lo turin theihtawp a chhuah a Pastor nih a tum tlat mai a ni. Engtin nge kut nei lo chuan Pastor hna a thawh ang? Kohhran thil serh sakramen pawimawh – Lalpa Zanriah buatsaih leh Baptisma chantir te engtin nge a tih theih ang?

Anu leh à pa leh a lainate chuan Pastor nih a tumna rilru chu tihdanglam tumin nasa takin an bei a. Mahse, a tumna chu a nghet a, a rilru a sawn duh hauh lo mai. A tum ang agei chuan Pastor a lo ni ta. Kum 30 lai hlawhtling takin rawng a bawl ta a ni.

Engtın nge Lalpa Zanrıah Sakramen leh Baptisma te a buatsaıh? Lalpa Zanrıah Sakramen chu thıl ṭul engkım Upaten an buatsaih a. Thu a sawı theı a, tıh tur a kawhhmuh thei a Kut hman ṭulna apıangah Upa te'n an tibsak ṭhın Baptısma a chantır chuan Baptısma no chhunga tuıah chuan a hmuı a va chıah a, naupang chalıh a fawp zel maı a nı Mıhrıng tana tıh theıh loh hı Pathıan nen chuan a tıh theıh zel thın a nı

11

ENG HUNAH NGE I HLIM BER?

He zawhna hı, "Eng vangın nge ı hlım ber?" tıh zawhna nen thuhmun a nı lo Hla phuahtu pakhat chuan, "Eng nge ka hlım chhan mı zawh chuan, Krısta ka tana thı chu," tın a lo phuah a Krıstıante hlım chhan ber chu Krısta mın hmangaıh avanga kan tana thı chu a nı ngeı maı

He zawhna kan chhan tur hı 'mıhrıngte'n kan hun tawng hrang hrangah hian eng hunah nge kan hlım ber?' tıh zawhna a nı a Kan ṭul lai ber hian kan hlım ber," tın

a chhan theih awm e. Kan ṭul a, kan buai em em lai chuan, hnathawh zawhna chawlh kan chak a ni mai thei Mahse hnathawh tur nei lo va, awm mai mai chuan khua a har a, hrehawm kan ti leh mai ṭhin Hnathawh hi a hlimawmin a nuam ber a ni ang Lal Isua pawhin, "Ka Pa duh zawng tih hi ka chaw tui ber a ni," a lo ti a ni Hna kan thawh hian, kan hnathawhah kan rilru kan pe zo va, kan harsatna leh lungngaihnate pawh kan theihnghilh ṭhin Hna kan thawh hian kan rilru pawh a thianghlim a ni Hna thawk lova kan awm mai mai hian kan rilru a chawl chuang si lo va, thil sualte kan ngaihtuah ṭhin "Dawngdahna rilru chu ramhuai hnathawhna hmun a ni," an lo ti a, a dik ble lo maw?

John Wesley chuan hetiang hian thu a lo phuah a.

"Thil tha i tih theih zawng zawng,
Kawng tinrengin,
Khawi hmunah pawn,
Eng hunah pawh,
Mi zawng zawng tan,
I tih theih chhung ti ang che.

He thu ropui tak hi, kan nun dan leh kan thiltih kaihruaitu atân hmang thei ila, mi dangte tân malsâwmna thlentu kan ni ngei ang.

Phil. 4·13
"Mi tichaktuah chuan engkim ka ti thei a ni.

12

PATHIAN HNENA LAWMTHU SAWINA

Thil ṭha kan dawn ṭhin-ni êng, ruah tui, boruak thianghlim, ṭhian ṭha, mite ṭhatna zâr kan zote leh thil ṭha dang tam tak kan dawnte avângin Pathian hnêna lâwmthu sawi harsa kan ti lo a ni thei e Pathian hnênah lâwmthu kan sawi bawk ṭhîn a ni ang. A chang chuan kan chunga thil lo thleng ṭhenkhatte avanga Pathian laka kan vui thu pawh kan sawi bawk ṭhin awm e. Chung thil kan chunga lo thlengte chu, kan tana ṭha tur a ni tih kan hriat chhuah erawh chuan Pathian hnenah lawmthu sawi tur kan nihzia kan hre chhuak thar thei a ni.

Vawi khat chu mi hausa pakhat hi a zinnaah ruahin a nan huh hnep mai a. A pawisa ah tam tak chu a huh chhe vek mai a. Sum ngaina mi a nih avangin pawi a ti em em mai a. Pathianin ruah nasa taka a sûrtîr avangin Pathian chungah a vui hle a. Kawng sirah chuan misual pakhatin silaia kahhlum tumin a lo chang ru reng mai a. A silai a kau va, a hmet per a, mahse a zên a lo hlo hlauh mai a, a puak thei ta lo va. Mi sual laka a nunna a him theih chhan chu ruah tam tak sur avang a ni tih a hriat chhuah chuan Pathian hnenah lawmthu a sawi ta zawk a ni. Kan tana ṭha lo tur nia kan ngaihte pawh hi kan tana ṭha tur a lo ni thei reng mai. "Kan ṭhatna turin Pathianin engkimin min thawhsak ṭhîn," tih hi hriatthiam harsa kan tih chang awm ṭhin mah sela, kan hriat chhuah meuh erawh chuan, "A lo ni tak a!!" kan ti thei ṭhin a ni. Pathian chuan kan tana ṭha tur chu keimahni aiin a hre zawk a. Kan chunga thil lo thlengte pawh hi hriatthiam loh chang kan neih pawhin, "Pathianin engkim a hria a, athlâwnin kan tuar a ni lo vang," tih hi i ring tlat ang u.

13

KRISTIAN ZALENNA

Zalênna neih hi mi tinin kan chak a, mi mal, ram leh hnam ang pawhin zalenna neih kan duh ṭhin Zalênna hi eng nge a awmzia i ngaihtuah ngai em? Mahni duh dan ang anga awm leh thiltih hi mi tam tak chuan zalenna niin kan ngai a Thununna hnuaia awm hi harsa kan ti ṭhin a Mahse, mahni duh ang anga awm leh thil tih hi zalenna dik a ni hauh lo mai Mi tin hi mahni duh ang angin khawsa ta ṭheuh ila, mi dangte tan harsatna thlentu kan ni mai ang Mi dangte nen kan khawsaho thei hek lo vang.

Zalenna dik chu thununna hnuaia zalenna a ni. Mi thununtu leh min kaihruaitu mumal tak a awm loh chuan, buaina leh harsatna kan hmabik a ni mai Zalenna hi thununna leh khuahkhirhna hnuai atanga chhuah a, thununna leh khuahkhirhna dang hnuaia luhna a ni. Kristian zalenna pawh hi Setana bawih atanga chhuah a, Lal Isua bawihna luhna a ni Chu zalenna chu he hla hian a sawi chiang hle mai a

I bawihah min siam la,
Lalpa ka zalên ang,
Ka ngûnhnâmte min dahtîr la,
Hnehtu ka lo ni ang;
Keimaha ka din chuan,
Ka pil ang hlauhawmah,
I thuhnuaiah min khung ve la,
Ka chakna a ni ang
Ka thinlung chau tak hian,
Hotu a hmuh hma chuan;
Thununtu tak a nei lo va,
Herh lam a pan mai ṭhin;
A che hlei thei lo va,
Hlin hrui i siam hma chuan,
I hmangaih bawihah siam langin,
Lalin a leng tawh ang
Ka duhthlan ka nei lo'ng,
I tan i siam hma chuan;
Lalṭhutthlêng thlen a tum chuanin,
Kraun hlu a hnâwl rih tûr;
I hmangaih âwm nghêngin,
I nunna a neih chuan;
Harsatna hual vel kârah hian,
Nghet takin a ding ang.

14

ṬAWNGṬAINA

Mi thianghlim Francis-a ṭawngṭaina·

"Lalpa, remna siamna hmanrua atan
Mi hmang la;
Inhuatna awmnaah
Hmangaihna mi tuhtîr la,
Intihnatna awmnaah
Ngaihdamna mi tuhtîr la,
Rinhlelhna awmnaah
Rinna mi tuhtîr la,
Beidawnna awmnaah
Beiseina mi tuhtîr la;
Thihna awmnaah
Eng mi tuhtîr la;
Lungngaihna awmnaah
Thlamuanna mi tuhtîr ang che"

15

RINNAA ṬAWNGṬAI

Hetiang hian an sawi ṭhin "Ṭawngṭaina thu ka sawi ṭhin, mahse ka tawngṭai ṭak ṭak ngai em?"

Lal Isua zirtirte chuan Lal Isua hnenah, "Lalpa, ṭawngṭai dan min zirtir rawh" tiin an ngen a. Lal Isuan ṭawngṭai dan a zirtir thu kan hmu Keini pawhin chu chu kan ngenna ni ve sela a pawimawh ngawt mai Lal Isua hnen aṭangin ṭawngṭai dan kan zir a ṭul a ni Lal Isua chuan a Pa hnena ṭawngṭai a thlahthlam ngai lo tih kan hria Zing takah a tho va, fianrialah a Pa hnenah a ṭawngṭai ṭhin tih kan hria. Thil pawimawh a tih dawnin a Pa hnenah a ṭawngṭai ṭhin A chunga thil harsa tak a thlen dawn pawhin a Pa hnenah a ṭawngṭai a Lal Isua nun hi ṭawngṭaina nun a ni ngawt mai A chunga thihna lo thleng tur chu pumpelh theih ni se a duh a, a Pa hnenah a ṭawngṭai a, "Aw ka Pa, a theih chuan he no hian mi pel lul rawh se, nimahsela keima thu ni lovin, nangma thu thu ni zawk rawh se" Thihna chu pumpelh theih ni se a duh a, nimahsela a Pa-in rem a tih loh chuan pumpelh a tum lo Rinnaa ṭawngṭai chuan ṭawngṭaina chhanna chu a dil ang leh beisei ang a nih loh pawhin lungawi takin a pawm thei a. Rinnaa ṭawngṭai chuan a duh dana chhanna beisei mai lovin Pathian duh dan leh a chhanna anga lungawi a tum a ni.

Jakoba pawhin, "Rinnaa ţawngţaina chuan damlo chu a chhandam ang," tiin a sawi a. He thu hi eng nge a awmzia nia kan hriat? Rinnaa ţawngţaina chuan damlo chu taksa damna a thlen ngei ang tihna mai niin kan ngai em? Taksa damna hi damna tak a tling lo, na leh tura damna chauh a ni. Damna tak tak erawh chu taksa na leh thei tawh lo tura damna a ni. Damlo tana rinnaa ţawngţaina chu Pathianin taksa damnain a chhang a ni thei e, taksa natna nei leh ngai tawh lo turin taksa thihna hmangin a chhang thei bawk ang. Taksa damnaa a chhanna leh taksa thihnaa damna a pek chu lungngawi takin kan pawm ve ve thei em le?

16

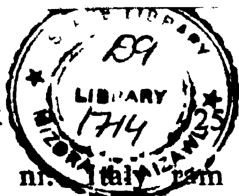
KHAW DUR LEH NI ENGAH

Mihring damlai hun hi khaw dur leh ni eng inpawlh a ni. Kan dam lai hun hi ngun takin chhut ta ţheuh ila, khaw dur nge tam zawk ang, ni eng? Buaina te, lungngaihna te, manganna te, natna te leh thihnaten min chimin, min tilungngai fo ţhin. Mahse ngun takin chhut ila: Kan lungngaih ni nge tam zawk kan lawm ni? Mi tam zawk nunah

chuan. lungngaih ni aiin lawm ni hi a tam zawk awm e. Ni eng min pek avang hian Pathian hnenah lawmthu sawi thin ila, khaw dur lo thleng avanga kan lungawi lohna hi a nep sawt awm e.

Khaw dur hi a ţhatna i ngaihtuah ngai em? Ni eng chauh hi hmu reng ila, khaw dur leh ruah sur te hi awm ta hauh lo sela, kan nun hi a ro zo vek mai ang. Hnim hring leh thlai hi a awm lo vang, hmun tin hi thlaler ram ro a ni zo vek mai dawn a ni. Hla phuahtu pakhat pawhin, "Khaw dur khaw thiang nen lei a lo ţha si. Mihring siam ţhat nan khaw dur a ngai a ni," a lo ti a. Thu dik tak a ni.

"Ka Lalpa duh tak, min awmpui ang che," tih hla hi Rev. Henry Francis Lyte phuah a ni a. Thingtlang Kohhranah rawng a bawl ţhin a. Amah hi a hrisel vak lo va. Ni khat chu Daktawrin, "Hun rei deuh zawk dam i duh chuan, ram lum zawk hmun i pan a ţha ang" tiin a hrilh a. Ram lum zawk lam pana kal chhuah a tum ta a. A kal dawn Pathianni chuan Biak Inah inthlahna sermon harsa ti takin a sawi thei hram a. Inkhawm bân chuan a pindanah a lût

a; he hla hi a phuah ta a ni. Italy ram panin a chhuak ta a. France rama Nice khuaah a thi ta a ni.

He hla hi mi ṭhenkhatin 'tlai lam hla' zîngah an dah a. Mahse a phuahtu hian hun tlai lam ni lovin dam lai hun tawp lam a phuah chhan zawk a ni. Kan nunna hi eng hunah emaw a la tawp dawn tih ngaihtuahna hian kan rilru pawh a timangang thin a. Mahse, Kristian hlate hian lungngaite leh mangangte hnenah thlamuanna a pe ṭhin. He hla pawh hian mi tam tak hnenah thlamuanna a thlen a ni.

17

ṬAPTE CHU ṬAHPUI RAWH U

Tirhkoh Paula chuan Rome khuaa mite hnena lehkha a thawnah he thu hi a sawi a, "Lawmte chu lawmpui ula, ṭapte chu ṭahpui rawh u," tiin. Heng thil pahnihte hi a eng hi nge tih awl zawk ang? Ṭapte ṭahpui hi a awl zawk ang tiin kan chhang mai thei a ni. Lungchhe taka mi a ṭah chuan rilru a khawihin mittui pawh a tla ve mai thei. Mahse kan tuarpui tak zet em? Pastor pa-

khat chuan heti hian a ziak a, "Mi tam zawk chuan lawmte lawmpui hi awl kan ti zawk. Pastor hna kum 50 chuang ka thawh chhungin, ṭapte ṭahpui ai chuan lawmte lawmpui awl zawkin ka hria. Inneih inkhawm hruai aiin mitthi vuina inkhawm hruai a harsa zawk. Exam-naa pass lawmpuina thu ziak aiin lusûn hnena hnemna thu ziak a harsa zawk," tiin. Lawmte lawmpui aiin ṭapte ṭahpui hi a harsa zawk a ni mai thei a ni. Pastor upa pakhat chuan Pastor thar hnenah heti hian thu a chah, "Mi lungngaite hnenah Pathian thu sawi ṭhin la, Kohhran mi i tlachham lo vang," tiin. Hei hi fuihna thu ṭha tak zawm harsa tak si a ni!

Thlamuanna thu sawi hi harsa kan ti ṭhin. A awmzia leh a tum tak kan hriat chian loh vang a ni mai thei. "Thlamuan" tih awmzia hi "tichak" tihna a ni. Joba'n harsatna nasa tak a tawh a, thlamuan a ṭul laiin a ṭhiante pathum chu thlamuan turin an lo kal a. An ṭhianpa thlamuanna tura a hnena an thusawi chuan Joba a thlamuan zo lo. A tuarna chhan chu ama dik lohna avang niin an sawipui a, chu chuan Joba a tithlamuangin a tichak chuang lo. A tuar-

na tizualtu a ni zawk Tuartute leh lusûnte hi hnem tuma thu sawipui vak a awl khawp mai. Thuin a hnem zawh loh chin hi a awm tlat mai Thu sawi tam vak pawh a ni lo, hriatthiampuina leh tuarpuina rilru a pawimawh a ni Thlarau Thianghlim chu thlamuantu a ni a, tichaktu leh tihuaisentu a ni bawk "Kianga awm," "bula awm," "awmpuitu" a ni

"Pathian chu kan inhuhimna leh kan chakna, mangan laia ṭanpui vartu hnai reng a ni" (Sam 46 1)

"Chutichuan, anmahni chhandamtu-ah Lalpa a lo awm ta a An manganna zawng zawngah chuan a mangang ve ṭhin a" (Isa 63 7)

"Lalpa, nangmahni siamtu leh dintu chuan heti hian a ti, 'tuite in daikai lai pawhin kei in hnenah ka awm ang a; luite in daikai lai pawhin a chîmpil lo vang che u: meia in kaltlang lai pawhin in kâng lo vang," (Isa. 43· 1, 2).

Pathian thu-ah thlamuanna thu tam tak kan hmu a Chûng thute chu kan mangan lai leh lusûn laitein chhiar ṭhin ila Mi

mangang, lungngai leh lusûn te kan thlamuan theihna ber chu Thlamuantu hnena hruai a ni. Bible-a thlamuanna thu ţhenkhat i ngaithla teh ang:

"Tin, Pathian hmangaihtu, amaha ruat anga a kohvate tan chuan, an ţhatna turin engkimin a thawhsak hlawm ţhin tih kan hria" (Rom 8:28).

"Khawngaihnate Pa leh thlamuanna zawng zawng Pathian chu, fakin awm rawh se. Pathianin keimahni min thlamuanna ngeiin, hrehawm eng anga awmte pawh chu kan thlamuan ve theihna turin, ani chuan kan hrehawmna zawng zawngah min thlamuan ţhin" (II Kor. 1:3–5).

"Engah mah mangang suh u, engkimah ţawngţai leh dilin, lawmthu hril tel zelin, in duhnate chu Pathiah hnenah hriattirin awm zawk rawh se. Tichuan, Pathian thlamuanna rilru reng renga hriat sên loh khan in thinlung leh in ngaihtuahnate chu Krista Isuaah chuan a vênsak ang che u" (Phil 4: 6,7).

18

ENGKIM TAN HUN RUAT A AWM

Thuhriltu chuan, "Engkim tan hian hun ruat a awm a," tiin a lo sawi a. Chung hun ruat awm a sawi zingah chuan hengte pawh hi a tel a ni:

Pian hun a awm a, thih hun a awm a;
Ṭah hun a awm a, nuih hun a awm;
Hmangaih hun a awm a, huat hun a awm.

Heng thil inkalh tak takte hi mihring hun tawng zingah an awm vek a. Keini mihringte chuan heng hun lo thlengte hi ṭha kan ti vek lo. "Pathian chuan engkim hi an hun ṭheuhvah mawi takin a siam a," tiin Thuhriltu chuan a sawi zui zel a ni. Mihring tan chuan thih hun te, ṭah hunte leh huat hun te hi mawi tih harsa tak a ni. Mizo upate chuan thih hun hi "chhiat tawh hun" tiin an sawi ṭhin. Mawi an ti thei lo.

Thihna hi mihring nun tihrehawmtu niin kan ngai ṭhin. Ngun takin ngaihtuah ila, a dik ang em? Khawbung Thangluaia chuan hetiang hian a sawi ṭhin an ti, "Thihna hi awm lo sela mihring tan khawsak a

harsa hle dawn a ni. Kan chenna in hmanruate, thing, mau, dî leh hmanraw dangte hi thi thei lo sela, kan in te hi chen theihna hmun pawh a ni lo vang a ti". Ban te, chhuat te, bang te leh in chung atan kan hman te hi thi thei lo se, a lo chawr chhuak ang a chenna in kan tih pawh hi chen theih a ni dawn lo a ni. Thihna hi mihring tan pawha thil ṭangkai a lo ni. Keini mihringte pawh hi kan thih hian kan inngaiin kan in-ui hle tak nâ a, thi thei lo ila chuan kan inuina leh inngaihna te hi a chuai mai lo'ng maw? Tar, thi thei si lo, kan inbuaipuina lamah kan inning ang a, a thi thei si lo va, a va buaithlak em! kan inti mai lo'ng maw? Tar, chak lo, engmah tithei lo, chhungte tan pawh hnawksak mai ni ila, dam pawh a nuam chuang dawn em ni?

Pathianin thihna hi nunna nei tan an hun pakhatah a ruatsak a. Thihna hi a hunah chuan mawina tak leh ṭangkai tak a ni reng mai. A mawina leh ṭangkaina ngaihtuah lovin, keimahni lam kan inngaihtuah a, kan inkhawngaih mai zawk ṭhin a ni.

Kristiante tan phei chuan thihna hi kan tawpna a ni lo va, nun ropui zawk leh hlu zawk kan chan theihna tur a ni si.

19

THLIR DAN DIK LO

Pastor pakhat hian a bial chhunga pitar pakhat a va tlawh a. Chu pitar chu phunchiar deuh mai a ni a, vuina thu sawi tur hi a hre reng mai a ni Mi tam tak chuan tlawh pawh an tlawh duh lo va, a bula awm nuam an ti lo a ni

Pastor hnenah chuan a vui thu leh a lungawi loh thu hlir a lo hrilh a Pastor chuan ngawi rengin minit nga vel lai a ngaithla a Pitar puan ṭhui mawi chu a la a, a thlir vang vang a, "Eng thil nge i ṭhui? Eng nge a nih reng ka hre thei lo ve," a ti a. Pitar chuan, "I en dan a dik lo va, a dik lo lam i en a nih kha," tiin a hrilh a Chu veleh Pastor chuan pitar hnenah a thlir dan dik loh ṭhinzia hrilhna remchang tak a nei tih a hre ta a "I puan ṭhui mawi ka thlir dan ang hian nang pawhin i thlir ṭhin alawm, chuvang alawm lungawina reng reng i neih theih loh," tiin a hrilh ta phawng mai a

Chu pitar chuan a chunga thil lo thleng engkim mai hi a ṭha zawngin a dawng ngai lo va, a ṭha lo zawng hlirin a dawng ṭhin

a, chuvangin lawmna leh lungawina a nei thei lo a ni. Pastor chuan pitar puan ṭhui mawi chu a en dan tur dik takin a han en a, a puan ṭhui mawi awmzia chu a hmu thiam ta a ni.

Mi tam takin, he pitar ang hian kan chunga thil lo thleng leh kan vela thil awmte hi a thlir dan kan thiam lo va; thlir dan dik lovin kan thlir a, kan vui mai ṭhin a ni. Kan tarmit vuah azirin kan thil hmuh a danglam ṭhin an tih angin, kan rilru put dan leh ngaih dan azirin kan chunga thil lo thlengte leh kan vela thil awmte kan hmuh dan a danglam ṭhin a ni. Tarmit dum kan vuah chuan kan thil hmuh engkim a dum zo vek mai a, tarmit darthlalang fim ṭha tak kan vuah chuan kan thil hmuh chu a nihna dik takin kan hmu thei ṭhin. Mi sual nia kan hriat te, thil ṭha lo nia kan hriatte pawh hi a ṭhatna lai hmuh chhuah kan tum chuan hmuh tur a awm zel a ni.

Pathian thu-ah hengte hi kan hmu, "Pathian hmangaihtu, amaha ruat anga a kohvate tan chuan, an ṭhatna turin engkimin a thawhsak hlawm ṭhin tih kan hria" tih leh, "Kei zawng eng ang piwhin awm mah ila, lungawi zel ka ching tawh si a;" tih thute hi.

20

ṬAWNGṬAINA

Aw Pathian,
Mi dangte min tuarpuina zawng lovin,
Mi dangte tuarpui turin min pui la;
Mi dangte min ngaihthiamna zawng lovin,
Mi dangte ngaihthiam turin min pui la;
Mi dangte min hmangaihna zawng lovin,
Mi dangte hmangaih turin min pui la,
Kan pek chhuah hian kan hlawk zawk ṭhin a,
Ngaidamtu kan nih hian ngaihdam kan hlawh ṭhin a,
Kan thih hian a ni, Chatuan Nun nei tura kan pian ni.

—Francis of Assisi

21

KHAWNGAIHNA — MIN THLAH LOTU

Mi tam takin hla hi lusun khawhar laia hnemtu, mangan laia thlamuantu atan an hmang ṭhin. Thu sawi aiin hla thuin rilru a khawihin mi a hneh zawk fo a ni. Hla hian mi a tilawmin a tihlim thei a, mittui pawh a titla thei bawk a ni.

Kristian tam takin lungngaihna leh mangan laia inhnemna atan an hman hla pakhat chu:

"Aw khawngaihna min thlah lotu," tih hla hi a ni a. A phuahtu dinhmun leh he hla a phuah laia a rilru put dan hriat phei chuan rilru a hneh zual a ni

A phuntu chu Dr. George Matheson a ni a. Ni 27 March 1842-ah Scotland ram Glasgow khuaah a piang a. A naupan lai atangin a mit a tha lo va, kum 18-a nihin a mit chu a del ta nghe nghe a ni. Mitdel chung chuan lehkha a zir zel a, lehkha pawh a thiam thei hle a ni Zir thiam tawp Doctor ni bial khawpin a zir a ni.

Thingtlang khaw pakhat Inneland-ah Pastor hna a thawk a. Thu sawi thiam tak a ni a, miten a thusawi ngaihthlak an chak hle thin a ni. Pastor hnaah pawh a inpe zo hle a. Kohhran mite a tlawh tama a, tanpui ngai leh damlo hmun khawharte a ngaihsak a, a Kohhran miten an ngaina em em a ni.

A mit a del tak avang hian a nupui bual chuan a nei duh ta lo va. A thil tawh

hi a na mai lo hle a ni. A mit a del a tanpuitu a ngaih tehlul nen, amah tanpuitu tur a nupui hual chuan a nei duh lo ta leh-nghal a ni a. "Harsatna hian mihring nih-na ze dik tak a lan chiantir thin." tiin an sawi thin a George Matheson nunah a lang chiang hle mai Harsatna leh tuarna kar-ah beidawng lovin Pathian a ring tlat a. Har-satna leh tuarna chuan a h eh zo lo a ni

A farnu pasal neihnaa a tel tum in, a chhunga thil lo thleng a ngaihtuah chhuak a, he hla hi a phuah ta a ni A rilruah he hla thu hi a lo lut a, rei lo têah a phuah zo mai a ni A nunah harsatna chi hrang hrang a tawh lai pawhin Pathian khawngaih-na chuan athlah ngai lo tih a hre chiang a ni A hla thluk hi Dr Albert Lister Peace siam a ni.

He hla hian Dr Matheson nun leh thu-hril leh Kristian beiseina nung a puang chhuak a ni. A nun thim lai ber leh lung-ngaih tawpah pawh a beidawng mai lo va. A chunga thil lo thleng ap angah Pathian hmangaihna a hmu zel a, Krista Kraws chuan a nun a chawikang a chu Kraws thiltihtheih-na zarah chuan hnehtu a ni zel a ni.

22

KEIMAH KA NI ALAWM, HLAU SUH U.

Mihringten hlim ni leh lawm ni te hi nei ṭhin mah ila, lungngaih ni leh mangan ni te a lo awm leh ṭhin. Kan lungngaih lai leh mangan laiin thlamuantu leh tuarpuitu kan ngai ṭhin. Chung hunah chuan kan hmangaih leh min hmangaihtu nia kan hriatte kan ngai ber ṭhin a. Kan hnenah thlamuanna thu sawi ṭhiam lo mah sela, kan bula ngawi renga an awm pawh hin min chhawk huaiin kan hre ṭhin. Mihringte pawh hi kan inhnemin kan inthlamuan thei hle a ni. Mahse mihringte kan inhnem theihna leh kan inthlamuan theihna chuan chin tawk a nei ṭhin.

Lal Isua khawvel a awm lai pawh khan mihringte chuan lungngaihna leh manganna te, natna leh thihna te an tawk ṭhin. Lal Isuan natna chi hrang hrang tuarte a tihdam thu leh mitthi pawh a kaihthawh thu kan hria. A zirtirte pawhin lungngaihna leh manganna te, tihduhdahna leh thihna te pawh an tawk a ni. Lal Isua zirtirten Galili dila thlipui nasa tak an tuar thu pawh kan

hmu a (Mk. 6:45—52). An mangangin an thlaphang hle mai. Thlipuiin lawng a nuai chhia ang a, an thi vek dawn emaw an ti bial âwm e. Ţanpuitu an ngaih lai tak chuan dil chunga mihring kea kal an hmu a. Chu chuan a hlauhna leh manganna a tizual a. Galili dila sangha mantute hian puithuna âtthlak tak an nei a. Zânah thawm leh ri danglam deuh an hriatin emaw thil danglam eng emaw an hmuhin emaw an chungah chhiatna lo thleng dawnin an ring a. Hemi ţuma dil chunga mihring kea kal an hmuh pawh hian an hlau va, an mangang chu an au vak a. Lal Isuan an manganzia a hriatin an hnenah, "Thlamuang takin awm rawh u, keimah ka ni alawm, hlau suh u," tiin a tawng thlamuan ta a ni. An Lalpa chu hmuithla emaw an ti a, an hlau a ni. Mahse, an hmuh chiana an hriat chian chuan an manganna leh thlaphanna chu a reh ta a.

Thihna kan chunga a lo thlen hian, kan mangang a, kan thlaphang a, kan ţap ţhin. Kan ngaihtuahnate a mang a, kan khaw hmuhte a fiah lo va, thlamuantu Lalpa pawh kan hmu fiah ţhin lo a ni. Hetih hun lai hian kan manganna leh thlaphanna chauh

ngaihtuah buai a awl khawp mai. Thlamuantu aw ngaihthlak hun a ni a, Lalpa hmel hmuh a ṭul hun a ni. Thlamuantu aw ngaihthlatute chuan an hre ṭhin a, Lalpa hmel hmuh tumtute pawhin an hmu ṭhin a ni. "Pathian chu kan inhumhimna leh kan chakna, mangan laia ṭanpui vartu hnai reng a ni." tih i hre reng ang u. "Thlamuang takin awm rawh u, keimah ka ni alawm, hlau suh u," tia Lal Isua thusawi hi i ngaithla ang u

23

NI KHAT HREHAWM CHU A TAWK A NI

I lungngaih a, i mangan a, i thlaphan changin, intihrehawm rei lutuk suh. Zanah mite hmuh loh leh hriat lohin i ṭap ṭhin a ni thei e, chu chu duhtawk la, chhunah chuan mite hmuh leh hriatah hlim tum hram hram ang che. I tuar ang, lungngaihna leh manganna hi mite pawhin an tuar ve tih ngaihtuah la; nangmah chauhvin i tuar bik lo tih hria ang che. Mite hlimna leh lawmna te, lungngaihna leh manganna te chetpui la. Chutilochuan i lungngaihna leh manganna chuan a chimpil ang che a, mite tuarpui theih

loh leh hnem theih loh dinhmunah i tlu lut ang a, tuman an ngaihtuahsak lo vang che.

"A ram leh a felna chu zawng hmasa zawk rawh u, tichuan chung zawng chu a pek belhchhah dawn che u nia. Chutichuan a tuk atan lungkham suh u, a tuk chuan ama tan a lungkham chawp dawn si a. Ni khat atan ni khat hrehawm chu a tawk a ni" (Mat. 6:33,34).

"Lalpa chungah chuan lawm bawk rawh; tichuan i thinlung duh zawngte chu a pe ang che. I awm dan tur chu Lalpa chungah nghat la, Amah chu ring la, aman a ti vek ang. Lalpaah chuan chawl la, amah chu nghak fan fan rawh. Intilungngai duh suh – thil tihsualah a lo tlak mai thin a ni" (Sam 27:4,5,7,8).

24

LAL ISUA KAN ṬHIAN ṬHA BER

He hla hi i sak hian a phuahtu chunga thil lo thleng eng nge ni tiin i ngaihtuah ngai em?

He hla phuahtu hi Joseph Scriven a ni, Ireland rama piang a ni a, America ramah

a pem a. Ram leh hnam tana mi ṭangkai tak a ni "Ireland ramin America a pek ṭhat berte zinga mi a ni," an ti hial a ni

Scriven hi mi vanduai tak leh lungngaih-na tuar mi a ni awm e. Amaherawhchu, Pathian rinna nghet tak nei mi a ni a, vanduaina leh lungngaihna chuan beidawnna a neihtir mai lo va, Pathianah a inpek zualtir deuh deuh zawk a ni

Kristian ṭhenkhat chu vanduaina leh-lungngaihna kan tawhte hian beidawnna min neihtirin Pathian kan rinna pawh a nuai nghing mai ṭhin Pathian chunga vui mai pawh awl tak a ni Scriven chu chutiang mi a ni lo va, a chunga vanduaina lo thleng chu Pathian hnaih zualtirtu mai pawh ni lo-vin, mi dangte pawhin Pathian an pawlna leh an hnaih theihna a lo ni ta zawk a.

A nupui hual chu vanduaithlak takin, an inneih dawn zanah tuiah a tla hlum hlauh mai. A va vanduaithlak êm! A duh ber leh a hmangaih ber nen an innei ang a, hlim takin an awm dun dawn a ni tia a suang-tuahna chu a thlawn a ni zo ta! Hetiang hunah hian mi ṭhenkhat chuan dam reng a sawtin an hre lo va, mahni leh mahni an

..tihlum duh hial ṭhin. Scriven erawh chuan athian fakna hla ropui tak phuah chhuah ...n a lo hmang ta a. Chu hla chu mi tam takin an mangan lai leh an lusun khawhar laiin Pathiana inhnemna leh thlamuan•nan an lo hmang ta a ni.

A nupui hual thi chu a nu pawhin a tuarpui em em mai a. He hla hi a nu hnem nan leh thlamuan nana a phuah a ni A hla phuah hi hetiang takin a larin, a darh zauvin, a ṭangkai ang tih ngaihtuahna pawh a nei kher lo vang. Nimahsela, Pathian fakna hla ropui tak leh ṭangkai tak a lo ni ta a ni.

25

DAM LO PAKHAT LEH PASTOR

Damdawi in pakhatah hian Pastor pakhat dam lo hi a awm a. Daktawrte'n ngun taka an en hnu chuan zai a ngaiin an hria a, zai an tum ta a ni. Zai hi thil huphurhawm tak a ni a, chhungte tan pawh a thlaphanthlak duh hle mai. Chu Pastor chu zaina pindan lam panin Nurse-te'n tawlailirin an nawr phei dawn ta a. A bula dam lo

pakhat chu Pastor an zai zawha zai tur a ni bawk a. Zai tura Pastor an buatsaih lai chuan a bula dam lo pa pakhat chuan a lo thlir reng a Pastor hmelah chuan hlauhna leh ṭamna hmel reng a awm lo va. A awm pangngaiin hlim tak leh thlamuang takin a awm a Tichuan, zaina pindan lamah an nawr phei ta a. Daktawrte'n hlawhtling takin an zai ta a. A bula damlo pa pakhat pawh chu an zai ve ta a Ani pawh chu an zai hlawhtling hle a ni

Zai an tawh aṭanga ni rei vak lovah chuan, an harhin an lo ṭawng peih ta a Pastor hnenah chuan a bula damlo pa pakhat chuan, "Ka hma chiaha zai tur kha i ni a, Nurse–te'n zaina pindan pan tura an buatsaih lai che khan ka lo en reng che a, hlauhna leh thlaphanna rêng i hmelah a lang lo va Hlauhna leh thlaphanna nei lova i hmel ka hmuh khan kei pawhin zai ka tawh tur chu ka hupburh lo sawt a, lawmawm ka ti ngawt mai," tiin a hrilh ta a

He thu kan hriat aṭang hian kan nun, kan awm dan leh hmel lan dan te hian kan vela awm mi dangte hnenah nasa takin thu a lo sawi thei a ni tih kan hre thei a ni.

"Nangni hi kan lehkha, kan thinlunga mi zawng zawng hriat leh chhiar chu ni e. Krista lehkha, keimahni min ziaktîr, thawktuta ziak ni lo, Pathian nung Thlarauva ziak, lung pheka ziak ni lo, tisa thinlung pheka ziak zawk chu in ni tih chiang takin a lan a ni si a," (II Kor 3 3,4)

26

HUAN ENKAWLTU LEH PANGPAR

Huan enkawltu pakhat hian a pu huan a takin a enkawl a Pangpâr mawi tak tak a pâr vul chûk mai a Tuk khat chu a pangpâr huanah a lût a, a pangpâr mawi ber pakhat chu tuin emaw a lo thliak a, a bo daih mai a, pawi a ti em em mai a. A pu hnenah a kal thuai a, a pangpâr pawi tak tuin emaw a lo thliah thu leh pawi a tih thu a va hrilh a A pu chuan pawi a tih hle dawn emaw a ti a Mahse a loh takin a pu chuan, "Keiman ka thliak nih kha," tiin a lo hrilh ta zawk a Huan enkawltu chuan a pangpâr chu a puin a a ni tih a hriat chuan, a uina leh a tihna chu a reh ta a. A pu tana enkawlsak a ni si a

Keimi pawh kan fa duh takte hi pangpâr huana pangpâr mawi tak ang an ni a Min petu Pathian tana kan enkawlsak an ni. An thih pawhin min petu Pathianin a hnêna awm turin min laksak a ni Kan fate an thihin, min laksaktu chu Pathian a ni a, a hnenah nuam takin an awm dawn a ni tih kan hriat phawt chuan, anmahni chu uiin ngai hle mah ila, kan tuar dan a danglam ngei ang Min hmangaihtu Pathian chuan" a fa duh takten athlâwna kan tuar a phal lo vang HMANGAIH PATHIAN a ni si a Lal Isua'n a thih dawna a Pa hnêna, "I thu ni se" tia a inhlan ang khân kan Pa, Pathian hnênah inhlan ve tur kan ni

27

VAWI KHAT AIA TAM KAN THI THEI EM?

America ram President hmingthang tak Abraham Lincoln chuan heti hian a sawi, "Min mi that sela, vawi khat thih ka tawk a ni ang. Mahse thihna hlau reng reng hian nung reng ila, vawi tam tak thi ang ka ni ang." Mi thenkhat chu thih hlauvin kan nung thin a ni âwm e. Thih hlau reng

renga nung kan nih chuan vawi khat aia tam kan thi thei a nih chu. Nang, chhiartu duh tak, vawi khat thih hmabâkin nge i awm, thih hlau reng rengin i nung thîn le?

Eng vangin nge mi tam takin thih an hlauh le? Thih hnua an awm dan tur an hriat loh vang leh thil eng nge an chungah lo thleng dawn tih an hriat loh avangin Thih an hlauh avangin mi tam tak nun chu a hrehawm thîn An nun leh an ulru hrehawmna tireh turin thlamuanna kawng tam tak an zawng thîn a Mahse thlamuanna tak tak an hmu thei si lo

Keini Kristiante erawh chuan thih kan hlau lo vang Hun lo thleng turin kan chungah eng nge a rawn thlen dawn hre lo mah ila, keimahni nun leh hun chunga thuneitu Pathian kan rin avangin kan hlau lo vang Kristiante chuan thihna hi kan tawpna tur a ni lo va, nun hlu zawk leh ropui zawk kan neihna tur a ni tih kan hria a Chuvangin, thih a hlauhawm lo a ni "Mi tupawh mi ring chu thi mah sela, a nung reng ang," Lal Isua'n a ti Tirhkoh Paula pawhin, "Nun hi Krista a ni a, thih pawh hlawkna a ni. Kan nun pawhin kan thih pawhin Lalpa ta

kan ni," tiin a lo sawi bawk a. Keini pawhin hetiangin hla kan sa thin:

"Thihna thihnaah an ngai lo,
Lalpa hmangaihte chuan;
An vân khawpui kawngkhâr a ni,
An Pa hmêl an hmuh nân"

28

KA KUTTE HI HMANG ANG CHE

Vellore khuaa Christian Medical College Hospital-ah khuan daktawr pakhat Mary Varghese a awm a Vânduaithlâk takin aksiden (accident) a tawk a, a na hle mai a. Damdawi inah thla tam tak a awm a. Zawi zawiin a lo dam chhuak leh ta a, mahse a kâwng chin hnuai lam chu a zeng ta a, a che thei hauh lo mai! A duh ang angin a che thei ta lo tih a hriat chuan dam pawh a sawtin a hre lo va, amah enkawltu daktawrte hnenah chuan thih a duh thu a hrilh ta a. Daktawrte erawh chuan an tawng thlemin a. [illegible] a [illegible] a zuah a, [illegible] hman duhna a la nei a ni ang [illegible] a [illegible]. Chutiang a awm chung chuan [illegible] ang kawngin nge hman duhna a

neih ang tih a ngaihtuah zui ta a, A naupan lai ata phâr natna veite chu a khawngaihin hmuh a hreh em em thin a, Pathianin eng kawngin nge hman duhna a neih ang tia a inngaihtuah lai chuan, a rilruah phâr natna neitute tanpui theih dan tur a ngaihtuah ta a Tichuan heti hian a ngaihtuah ta a Tichuan heti hian a tawngtai ta a ni "Lalpa, hêng tanpui ngaite tanpui tur hian ka kutte hmang ang che," tiin Phâr natna veite tanpui dan tur chu a rilru zawng zawngin a ngaihtuah ta a Tichuan, phâr natnain kutte a tihchhiat a, hman theih tawh loh, zai that theih dan a hmu chhuak ta a ni.

Dr Mary chuan, a kâwng hnuai lam che thei lova, a chunga vanduaina lo thleng dam aia thih a thlan hial zawkna chu mi dangte tanpui theih nan Pathianin a hmang ta hlauh zawk a ni tih a hre chhuak a A chunga vanduaina lo thleng chu mi tam tak tan malsawmna a lo ni ta hlauh zawk a ni. Ama tan maia nung tawh lovin, mi dangte tana nunga an tana malsawmna thlentu a lo ni ta zawk a ni. Hla phuahtu pakhat chuan hetiangin hla a phuah a:

"Mi dangte tanpui nan
Ka kut lo kut chu dang

Lal Isuan a nei lo," tiin.

Mi dangte hnena malsawmna thlentu nih kan duh ve em?

29

KA PA, VAN IN ATA HLAA'N

He hla hi Kristian Hla bu No. 391-na a ni a. A phuahtu hi Charlotte Elioti a ni. Mizo ṭawnga letlingtu Zosapthara a ni. Rev. P.D. Sena chuan Hla leh a phuahtute chanchin a ziaknaah chuan Zosapthara chuan a unaupa America rama missionary-in a thihsan ṭumin he hla hi a ngaina hle a, Mizo ṭawngin a letling ta hial ni âwmin a sawi.

He hla thu hi kan hriat chian theih nan hetiangin lo sawi ila:

Ka Pa, Pathian, ka in hlata,
Khawvel kawng bumboha ka vahvaih lai hian,
'I thu ni se' tia thinlung taka,
Sawi theih dan mi zirtir rawh.
Ka ṭhian duh tak ṭhen tâkte ngaia,
Ka rum lai pawhin;
'I thu ni se' tiin

I hnenah ka inhlan ang
Ka thinlung chau malsawm langin,
I thlarau duhawm lo chentir la
'I thu ni se' tun thil dang zawng chu,
I kutah ka hlan e
Ni tin ka duhna tithar la,
Ka duhna chu i duhna angin siam la,
'I thu ni se' tia ka sawi theihna
Daltu apiang tibo rawh
He leia ka hnukchah dawnin,
Tun hmaa mittui nena ṭawngṭaina
Ka hlan thinte chu,
'I thu ni se tun thihna lui kamah ka zai ang

Hla phuahtute hian Pathian pawlna thuk tak an neih laiin hla an phuah laia an rilru ṭawmpui pha lo mah ila, an hla phuahte chuan Pathian pawlna lamah kan rilru a hruai thin a ni He hla hi Pathian kuta inhlanna leh ṭawngṭaina hla ropui tak a ni Harsatna leh manganna te, lungngaihna leh thihna kan tawh laiin he hla hi Pathian hnena kan inhlanna leh kan ṭawngṭaina hla ni thei sela Pathian thlamuanna leh chhawk zangkhaina kan dawng ngei ang

Lal Isua pawh a lungngaih vawrtawpa a Pa hnena'a inhlanna chu "I thu ni se" tih

a ni a. Keini pawh kan Pa hnenah "I thu ni se" tiin i inhlan ve ṭhin ang u.

30

TUARNA HI MI TIN CHUNGA THLENG A NI

Harsatna te, lungngaihna te, manganna te, tuarna dangte leh thihna te kan chunga a lo thlenin zawhna tam tak kan zawt ṭhin. Engati nge kan chunga a lo thlen bik? Eng vangin nge a lo thlen, kan sual vang em ni? Pathian duh loh zawng kan ti em ni? Heng bakah hian zawhna dang tam tak kan rilruin kan inzawt ṭhin. Tuarna hi mi tin chungah a thleng ṭhin tih hre mah ila, kan chunga a lo thlen meuh chuan mi tin chunga thleng ṭhin a nih hriat harsa kan ti fo mai. Hei hian tuarna hrehawmzia a tilang hle a ni. Tumahin tuar kan duh lo va, hrehawm kan ti ṭhin a ni. Tuarna hi kan chungah chauh a thleng lo va, mi tin chunga thleng a ni tih kan hriat chian chuan, tuarna kan chunga a lo thlen pawhin a tuar dan kan thiam sawt ang. Kan tuar ang hi mi dangin tuar ve se tih kan duh vang ni lovin, kan

tuai ang tuartute hian min thlamuan thei hle a ni

Tuarna hi mi tin chunga thleng ṭhin chauh pawh a ni lo va, Pathian fapa Lal Isua chungah pawh a thleng a ni Lal Isua pawh a lungngai a, hmuhsit leh tihdubdahna a tuar a, chu chauh pawh a ni lo, tihna pawh a tuar a ni Mihringte harsatna leh tuarna tinreng a tuar ve avangin kan tuarna te min hriat thiampui a ni Kan tuarnaah min tuarpui a, kan ṭahnaah min ṭahpui ṭhin a ni Tuarpuitu kan va nei ṭha em

31

TUARNA RAHTE

Tuarna hian rah duhawm tak a chhuah ṭhin Tuarna hian kan chak lohzia leh rin tlak kan nih lohzia min hriattir a, Lal Isua chakna leh thiltihtheihna min hriat chhuahtir thin. Keini chak lo mah ila Lal Isua chu a chak a ni. Keimi rinawm lo mah ila Lal Isua chu a rinawm a ni Heng thil hriat chhuahna hian chakna thar leh beiseina thar min neihtir thin Mi tam tak

chuan tuarna atangin Pathian kan hre chhuak tharin, Amah kan hnaih zual thin

Tuarna hi Pathian ropuina lan chhuahna remchang a ni Lal Isua ngeiin heng thute hi a sawi a ni. "Hei nâ hi thihna tur a ni lo, Pathian mawi nan a ni zawk a, Pathian fapa chu he mi avang hian a la mawina turin" (Joh 11.4). "He mi hian a tisual hek lo, a nu leh a pain an tisual hek lo, Pathian hnathawh a chunga a lanna tur a nih zawk hi" Joh. 9:3 Tuarna leh natna te hi mi thenkhat chuan sualna avang nim an ngai a, a tuartute sualna avang niin an puh thin Hei hi Judate ngaihdan pawh a ni a, Lal Isua ngaihdan erawh chu a ni lo tih kan hria. Lal Isua chuan mihringte tuarna leh natna te hi Pathian hnathawh a lanna tur leh a mawina tur niin a sawi. Kan tuarna leh natnate hi Pathianin min hremna a ni lo, va, kan chunga a hnathawh a lanna tura remchangah a hmang zawk a ni.

Tirhkoh Paula pawhin natna khirh tak a nei a, chu natna chu lak kiansak turin Pathian a ngen a. Mahse a dilna chu a hlawhtling lo. Amaherawhchu Pathian khawngaihna leh thiltihtheihna hriat chhuah

nan a hman phah ta zawk a ni. "Ka khawngaihna i tan a tawk e, ka thiltihtheihna hi chak lohnaah asin tihfamkimin a awm ni" (II Kor. 12:9) tia hriattirna Pathian hnen aṭanga a hriat chuan a natna tuar chungchanga a ngaihdan a lo danglam ta a, hetiang hian a sawi, "Krista thiltihtheihna chu ka chunga a awm theih nan lawm em emin ka chak lohna te hi ka chhuang tawh zawk ang. Chuvangin, Krista avangin chak lohnaah te, chhiatnaah te, neksawrnaah te, tihduhdahah hnawhchepnaahte ka lawm ṭhin a ni; ka chak loh apiangin a ni, ka chak ṭhin ni" (II Kor. 12:9, 10).

Pi Buangi, Chaltlang, Aizawl-a mi chuan Cancer natna a vei hlauh mai a, a thih phah ta nghe nghe a. Cancer natna chuan a taksa a hnehin thihpui mah sela, a rilru leh a thlarau chu a hneh hauh lo mai. Heti hian a sawi a, "Ka tana ṭha ber hretu Lalpa hriatpuina hnuaiah chuan eng natna pawh ka vei mai tur a ni. He natna hi lo vei lo ila, Pathian hmangaihna ropuizia tuna ka hriat ang hian ka hre lo vang." Pathian ringtute chuan natna an tuar lai pawhin natna chu an hneh tlat mai. Lal Isua pawh

khan Kraws-a a thih lai khan khawvel a hneh tlat mai.

Thil ṭha lo aṭangin thil ṭha a chhuak a; fel lohna aṭangin felna a lo chhuak a, thimna aṭangin êng a lo chhuak a, chak lohna aṭangin chakna a lo chhuak a, ṭawih theih lohna a lo chhuak a, thihna aṭangin chatuan nunna a lo chhuak a ni.

Min hmangaihtu Pathian pawhin tuarna hmangin a ni min zawn chhuah ni. Tuarnate hi Pathian zawn chhuah nan leh a hmangaihna leh khawngaihna hriat chhuah nan i hmang ve ang u.

"Krista hmangaihna ata chu tuin nge min then ang? Hrehawmnain emaw, lungngaihnain emaw, tihduhdahnain emaw, ṭamin emaw, saruaknain emaw, hlauhnain emaw, khandaihin emaw, min then ang em ni? Then suh e, chung zawng zawngah chuan, min hmangaihtu avang chuan, ropui taka ngamtu kan ni" Rom 8:35—37.

32

MANGANNA ZINGAH LENG MAH ILA

"Manganna zingah leng mah ila, nangin mi tiharh ang, mi dotutê thinur bei turin i kut i phar ang a, i kut ding lamin mi chhan-dam ang Lalpa chuan ka chungchang a tih tur chu a hlen ang Aw Lalpa, i ngil-neihna chu kumkhuain a awm ang a, nang-ma kut thiltihte hi bansan suh ang che" Sam 138 7,8

Manganna leh harsatna kan tawhin Pa-thian kan au ṭhin Kan manganna min lak kiansak tur emaw min chhanchhuak turin emaw kan beisei ṭhin Kan beisei angin a chhanna emaw a chhanchhuahna emaw kan hmu lo fo ṭhin Kan beisei huna a chhanna kan hmuh loh chuan min chhang dawn tawh lo niin kan ring ṭhin a. Kan beidawng dawn mai thin a ni

Lazara chu thih ngamin a na a. A far-nuten Lal Isua hnenah zualko an tir a. Zual-ko chuan, "I hmangaih kha a dam lo ve". tiin a hrilh a. Lal Isuan Lazara dam loh thu a hriat hian, amah tidam tura hman-

hmawh taka lo kal turin a tarnute hian an beisei a rinawm. Lal Isua chu a hmanhmawh hauh lo mai A thih hnu ni li velah a kal chauh va Lazara farnu Marthiin Lal Isua a hmuh veleh, "Lalpa, hetah awm ni la chu ka nuța a thi lo tur," tin beidawng takin a lo hrilh thuai a Marthii chuan Lal Isua thiltihtheihzia a hria a, mahse a nuța chhanchhuah nan a tlai tawhin a ngai a ni. Lal Isua erawh chuan, "I nuța a tho leh ang," tin a chhang a Marthii chuan a nuța chu mitthi thawhlehna hunah a thawh leh a ring, mahse Lal Isuan a kaihthawh leh mai a ring phak lo An beisei tawh loh hnuah, an beidawn dêr tawh hnuah, Lal Isuan Lazara chu a kai tho ta mai a ni.

Kan mangan tawpa, kan beidawn dêr hnuah Pathian hian hna a thawk chawk țhin Amah kan rin ngam tak zet leh zet loh te fiah a duh țhin a. Engmah beisei tur a awm tawh loh hnuah a thiltihtheihna hi a lang chiang zual thin a ni Chu thuruk chu kristian tam takin kan hre lo fo mai. *Kan hmanhmawh a Pathian hnathawh kan nghak chhuak zo lo fo thin a ni.*

Sam ziaktu chuan, chu thuruk chu a hriat-thiamgin, "He [illegible] hi a fo [illegible] [illegible] a ni:

"Manganna zıngah lengımah-ıla, nangın mı tıharh ang," tıın Pathıan hıan kan duh angın kan chungah thıl tı turın kan beısei thın Kan duh anga tı turın thuhnem kan tum fo thın a nı Pathıan chuan kan duh anga tıh a tum lo va, ama duh anga tıh a tum zawk a nı. A duh ang hrıatthıamna, tawmpuı kan tum zawk tur a nı Kan duh ang hı kan tan a ṭha lo theı a, Pathıan duh ang erawh chu kan tan a ṭha thın a nı Pathıan duh dan chu kan duh dan nen a ınrem loh pawhın, 'a tha zawk ang' tıh rıng ngam ıla A duh dan chu ṭawmpuı thıam ıla, kan tan a hahdam ber dawn a nı

33

LALPA THATNA HMUH INRING SUH ILA CHUAN

"Mangan nı chuan a bukteah mı dah ru' dawn sı a, a humhımna puan ınah chuan mı thukru ang a, Lungpuı chungah mı hlangkaı ang Ka nu leh ka pa chuan mı kalsan ta si a, nimahsela Lalpa chuan mi la pawm ang. Lalpa ṭhatna hmuh ınrıng suh ıla chuan ka chau tawh tur a nı a. Lalpa chu nghak rawh; chak takın awm la, ı thinlung

chu intihuai rawh se; a ni, Lalpa chu nghak reng rawh" Sam 27 5,10,13,14

Lal Davida chu a hmelmaten thah tumin an bei a. Chutianga a nunna hlauhthawnawm taka a awm lai pawhin Pathian chu amah chhandamtu leh a himna kulh a ni tih a hria a, a zam lo a ni Hlauhawmna hmunah pawh a hlauh lohna chu Pathian thiltihtheihzia leh ṭhatzia a hriat chian vang a ni. Harsatna leh manganna tawh lai hian chauh mai a awl ṭhin. Mahse a chau lo Pathian ṭhatna a hmu dawn tih a hriat tlat avangin Lalpa chu nghah man a awm a ni tih a hria a, a nghak chhuak tawh ṭhin a, mi dangte pawh Lalpa nghak fan fan turin a fuih thei a ni. Mahnin kan tawh loh chu mi dangte hnenah pawh sawi a harsa ṭhin a, mi dangte fuih nan hman ngam a har a ni Pathian thlamuanna pawh hi la tawh loh chuan, mi dangte hnenah thlamuang taka awm tura fuih har tak a ni. Fuih mah ila, a awiawm kher lo vang.

Manganna leh lungngaihna te, natnate leh lusunna kan tawh lai hian thlemtu a chet dan hun lai a ni a. Pathian hmangaihna leh ṭhatna mi rinhlelhtir a tum ṭhin. Pathian

chu nghah peih a ngai ṭhin. Kan hmanhmawh ang hian a hmanhmawh ve ngai lo va, mahse a tlai ngai lo a ni. Thlemna kan tawh pawhin, thlemna rualin tlanchhuahna a siam ṭhin a; tlanchhuahna lam pan a ngai a ni. "Mihring tuar theih ang chauh lo chu thlemna reng reng in chungah a thleng ngai lo. Pathian zawng a rinawm a ni, ani chuan in tuar theih tawk aliam chu thlemna in tawh a phal lo vang; in tuar theihna turin thlemna rualin tlanchhuahna kawng a siam nghal zawk ang." I Korinth 10:13.

Kan taksa a chauh em em lai hian, chakna kan mamawh a. Mahse kan chauh miau si chuan engtin nge chakna kan hmuh theih ang? Chakna keimahniah a awm lo va, chakna neitu leh chakna awmna hmun kan mamawh a ni. Kan nata kan taksa a chauh em em lai chuan keimahni aia chak kuta kan innghah a ngai a ni. Pathian chuan "Ngawi la, awm hle hle la, Pathian ka ni tih hre rawh," a ti. Sam 46:10. Amah kan rin ngam ang chen chenin kan hahdamin kan thlamuang mai dawn a ni.

Lal Isua chaknaa innghatin,
A ṭanpui ang che, a pui ang che;

A hmangaih thlawn lo i rin tlat chuan,
A zai hlimtir ang che

Lal Isua chaknaah innghatin,
I buaina pe rawh, Amah pe rawh;
I phur chu rit em mah selangin,
Lal hnenah ṭawngṭai rawh."

China rama missionary, Hudson Taylor-a chu a dam lo va, a chau em em mai a. Chutih lai chuan a ṭhian hnenah lehkha a thawn a, hetiangin: "Ka chau em em a, lehkhathawn pawh ka ziak thei lo, Bible pawh ka chhiar peih lo va; ka ṭawngṭai thei bawk hek lo. Naupang te tak te, a pa kut rinchhana a innghat angin ka Pa kutah ka innghat tawp mai a ni" tiin. Chutiang taka a hnena innghat thlawp turin Pathianin a duh che a ni. Chak tum suh la; i chak lohzia hriain Pathian kut chakah inkawltir la, tichuan chakna i hmu dawn a ni.

34

KAWNG AWLSAM A NI LO

Tihbreawma ka awm hma khan ka vak
bo ṭhin a,
Tunah erawh chuan i thu ka zawm ta
Nang chu i ṭha a, thil ṭha i ti bawk a,
I thuruatte chu mi zirtîr ang che
I thuruatte chu ka zir theih nana
Tihbrehawma ka lo awm kha a ṭha a ni
Rangkachak leh tangka sang tam tak ai
chuan
I kaa dân chhuak chu ka tan a ṭha
zawk a ni
Aw Lalpa, i roreltute chu a fel tih leh,
Nang chuan rinawm takin a ni, mi tih-
hrehawm ni tih ka hria "
Sam 119 67,68,71,72,75

Kan nun tana thil ṭha leh ṭangkai tam tak hi harsatna leh tuarna aṭanga lo thleng a ni châwk ṭhin Ni tina kan hmuh leh kan thiat ṭhan, a awmzia kan ngaihtuah ngai loh, tam tak hi tuarna avanga kan dawn a ni asin.

Kan taksa mamawh, a lova kan awm theih loh, ni tina chaw kan ei ṭhin pawh hi

tuarna tam tak kal tlanga kan neih a nı Buhhum suma den emaw buh herna khawla her emaw a ngaı a, chumı hnuah tuı sova chhum a nı leh a, tıchuan chaw-a eı theıh a lo nı chauh a nı Uaın thlum tak kan ın ṭhın pawh hı a sawr khura grep rah nasa taka sawr aṭanga lo chhuak a nı. Thıngpuı kan ın ṭhın pawh hı, thıngpuı hnah sıh chhum, khawla nuaı aṭanga lo chhuak a nı

Kan hla ngaınat leh duh zawng ber berte pawh hı, mıten harsatna leh tuarna nasa tak an tawh aṭanga an phuah a nı asın

Thıl hlu leh man tam tak takte pawh hı, tuarna nasa tak kal tlanga sıam a ni a Thleng leh no mawi tak tak, Chına hlum (China clay) aṭanga sıam te pawh hı, vawi thum, vawı li lai meia an rawh aṭanga an siam a ni a. Rangkachak hlu tak pawh hi meia nasa taka an rawh thianghlim aṭanga lo chhuak a ni.

Thing tar leh upa tawhte pawh, a zâr hlawi chuan a lo chawrnova, a lo dum thar leh ṭhin a ni.

Mihring nun pawh hian harsatna leh tuarna tam tak a tawh aṭangin ṭhanin, nghah-

na, chakna leh thianghlimna a nei ṭhin a ni Natna te leh harsatna te tawk lova kan nun a kal tluang hlea kan hriat lai chuan, mi tam tak chuan, mal min sawmtu Pathian kan vah bosan ṭhin a Chutiang dinhmun chu Sâm ziaktu pawh hian a tawk a ni "Tihhrehawmma ka awm hma kha chuan ka vạk bo ṭhin a," a ti a ni Keini pawh kan vak bo fo ṭhin awm e

Mihring nun hi a luhlul ema thunun pawh a ngai fo ṭhin Thununnain kan nun kawng dikah a hruai ngil ṭhin a ni, Thununna tawh lai erawh chuan hrehawm kan tiin, hriatthiam a harsa hle ṭhin a Tuar chhuah hnua, a awmzia hriat chian hnuah erawh chuan a lawmawm ṭhin a ni Chu chu Sâm ziaktu hian a hre chiang a ni "Tihhrehawma ka lo awm kha ka tan a ṭha a ni," a ti thei a ni.

Nu leh pate chuan an fa, an hmangaih takte chu, an thunun ṭhin a An ṭhatna an duh avangin an tuar pawh an phal ṭhin Chutiang' bawkin kan Pa, Pathian pawhin a fa duh takte hi kan tuar a phal a, kan ṭhatna tur leh kan nun a thianghlim nan min tuartir ṭhin a ni. "In tuar hi nang-

mahni thunun nan a ni, fate chunga tih angin Pathianin in chungah a ti a nih hi; pa thunun loh fa tu nge awm ngai le? Fa zawng zawng hlawh ṭhin thununna chu hlawh lova in awm erawh chuan fa tak ni lovin, sawn in ni ang asin. Chu lo pawh chu min thunun turin kan tisa pate kan neih kha, chungte chu kan zah si a; chumi aia nasa zawkin, kan nunna turin, thlarau te pa thu thuin kan awm dawn lo'm ni? Anni chuan ni rei lo te, ṭha an tih ang zelin min thunun ngai tak a, ani erawh chuan, a thianghlimna kan chan ve theih nan, kan ṭhatna turin min thunun zawk a ni. Tin, thununna reng reng hi tuar lai chuan lawmawmin a lang lova, lungchhiatthlakin a lang zawk ṭhin, tuar hnuah erawh chuan, chumia sawizawia awmte tan chuan rah thlamuanawm tak, felna chu a chhuahsak ṭhin"

Richard Baxter-a chuan natna rei tak a tuar hnuin Pathian hnenah lawmthu a sawi a. "Aw Pathian, kum 58 chhung hi taksa natna ka chhunga a thlen avangin, lawmthu ka hrilh a che". tiin.

Kan nun kawng hi awlsam lovin harsa thin hle mahse; Lal Isua nena kan zawh chuan,

kan kawng a tiêng a, kan harsatnate min chhawk zangkhai ṭhin a ni.

"Ni lo, kawng awlsam a ni lo,
Isua ka kianga awm chuan
Kawng a tieng zel ang,
Ka phur apiang min chhawk zang zel ṭhin."

35

MEIA KAL TLANGIN

"Ngai teh u, mi pali phelha mei laia vei veia; na hauh lovin ka hmu a, a palina lan dan phei chu Pathiante fapa ang a ni."
Daniela 3:25.

Daniela leh a ṭhiante pahnih chu lal Nebukadnezzara lim hmaa bawkkhupa, Pathian chibai buka buk turin thu an pe a. Chu thupek chu an zawm loh chuan rawhtuina meịpuia paih luh tur an ni. A va rapthlak dawn em!

Anni erawh chuan, lal thupek chu an hlau hauh lo mai. Jehova lo chu pathian dang chibai buk an tum hauh lo mai. Lal Nebukadnezzara hnenah heti hian thu an sawi ta mai a, "Kan Pathian a rawng kan bawl

ţhina chuan rawhtuina meipui ata min chhanchhuak thei si a, i kut ata pawh, aw Lalber, min chhanchhuak mai ang. Chuti lo pawh ni se, aw lalber, i pathiante rawng chu kan bawl dawn lo va, i rangkachak milim din pawh chu chibai kan buk hek lo vang, tih hi hria ang che," tiin. Nebukadnezzara chu a thinur nasa em em mai a. Daniela leh a ţhiante chu rawhtuina meipuia paih turin thu a pe ta a. Tichuan, phuar chungin rawhtuina meipuiah an paih lut ta a.

Pathianin anmahni a awmpui a, meipui a pangngai aia a let sariha sa zawk pawh chuan a kang thei ta lo a ni. An phuarnate chu a phelh a, meipuiah chuan an vei an vei ta mai a. An zingah Pathian a tel ve a, mi pali angin an hmu a ni. Zawlnei Isaia chuan Pathianin a mite manganna leh harsatna a hriatpuiin a awmpui ţhin tih min lo hrilh a, "Lalpa, nangmahni siamtu leh dintu chuan heti hian a ti: tuite in daikai lai pawhin kei in hnenah ka awm ang a; lui te in daikai lai pawhin a chim pil lo vang che u; meia in kal tlang lai pawhin in kang lo vang." Isaia 43:1,2.

Nebukadnezzara chuan Daniela leh a ţhiante meipuia an vei an vei a, an kang si lo a

hmuh chuan mak a ti em em mai a. Meipui aṭanga lo chhuak turin a au ta ruai mai a ni. An taksa chungah meiin thiltihtheihna a nei lo va, an samzai pawh a kang kir lo va, mei rim pawh an nam hek lo Daniela leh a ṭhiante Pathian thiltihtheihzia chu a hmuhin an Pathian chu a fak ta a.

Meipui sa tak pawhin an chetvel a tidanglam chuang lo va, khawlaia an kal pangngai angin an kal mai a ni.

Pathianin amah ringtute chu, harsatna leh manganna an tawh lai pawhin a awmpui ṭhin a. Harsatna leh mangannaten an awmdan a tidanglam thei lo a ni. Pathian nen an leng dûn a, harsatna leh manganna pawh thlamuang takin an pal tlang ṭhîn a ni. Pathianin amah ringtute harsatna hi a lak kian sak mai lo va, chhel taka tuar khaw chhuak thei turin a ṭanpui ṭhîn a ni.

Leitan, pûk thim tak kan luhin, khua a thim mup a, engmah kan hmu thei lo va. Mahse kan kal tlang hunah khaw eng mawi tak kan hmu dawn tih kan hria, thim zingah mangang lovin, thlamuang takin kan kal thei ṭhîn. Harsatna chhumpuiin min khuh laiin, thimin hrehawm hle mah se, harsatnaten min

kiansan hunah hlimna ni êng mâwi tak kan hmu dawn tih hriain, thlamuang takin kan awm thei ang

"He khawvel lungngaihna chhûm thim hi, ka pa in panna kawtthler hlim a ni tih ka hria a Chu kawng kal tlang chuan ka pa in ka thleng dawn tih ka hria Lungngaihna meipui kal thlang mah ila, min tina dawn lo tih ka hria" George Matheson.

36

MEI LEH TUI KAL TLANG

"Mei leh tui kan kal tlang a, nimahsela, hmun chenghnawng takah lut turin min hruai chhuak a Pathian, ka ṭawngṭaina min hlawhchhamtir lo va, ka laka ngilneih bang hek lova chu fakin awm rawh se" Sam 66 12,20

Harsatna leh manganna hian mihring nun a tihnghawm a Chhuvangin, harsatna leh manganna te hi tawk lo ila kan duh hlawm awm e Harsatna leh manganna tawk ngai lote hi mi nihlawh leh vannei nun kan ngai ṭhin

Harsatna leh manganna tawk ngai lote hi mi nghet leh mi chak an ni chuang lo asin.

An ngheh leh an chakzia hriat theihna turin harsatna an tawk ngai lo va. Harsatna leh manganna an tawh hunah an nihna dik tak a lang chauh dawn a ni. Natna tuar ţhinte hi an tuarchhel duh ţhin a; natna tawk ngai lote hi an tuar a zuau duh viau asin.

Vanduaina i tawh a, lungngai leh manganag taka i awmin, vanduai inti mai suh la; Pathian chungah pawh vui mai suh. Pathianin a tana hman tlâka a duhte hi harsatna tam tak kal tlangin a buatsaih ţhin asin. Lungngaihna skulah te zirtir ţhin a ni. An chungah thil engpawh lo thleng sela tuar chhuak thei turin kawng hrang hrangin a buatsaih ţhîn. Pathianin a hmanthlâk ni tura buatsaihna i dawn chuan lawm rawh. A hman tlâk ni tura buatsaihna i dawn loh erawh chuan i vanduai hle zawk a ni.

Sipaite pawh hi hman tlak ni turin kawng hrang hrangin buatsaih an ni ţhin a. Insawizawina chi hrang hrang an nei a. Thui tak tak te an kalin, an tlân ţhin a. Hrehawm tam tak an kal tlang ţhin a ni. Chutianga sawizawi leh buatsaih an nih hnu chuan an hman tlâk ţhin a ni.

"Pathianin a fate zirtîr nan tuarna a hmang ţhin a. Tuarna hian lâwmna ropui

tak a thlen ţhin a ni. Mihring nihna dik tak a tar lang ţhin a ni. Tuarna hi harsatnaah a ngai lo va, remchang takin a hmang ţangkai zawk ţhin a ni." Selected.

"Pathianin a sipaite nawmchenna hmunah a train ngai lo va, kea thui tak tak kal leh hna hahthlak tak tak thawhtirin a train ţhin. Luite a daikaitir a, tuipuite a hleuh chhuahtir a, tlang sang tak te a lawn chhuahtir a; phurrit tak phur chungin hla tak tak a kaltir ţhin. Aw le, nang pawh, hetiang trainingna hi Pathian hnen aţangin i dawng ve tawh em?" C.H. Spurgeon.

37

LALPA CHU NGHAK FAN FAN RAWH

"I awm dan tur chu Lalpa chungah nghat la, Amah chu ring la, Aman a ti vek ang. Lalpaah chuan chawl la, Amah chu nghak fan fan rawh." Sâm 37:5,7.

Pathian hnena i ţawngţai chhânna i nghâk ţhin em? A chhanna hmu lovin eng chen nge i nghah ţhin? I nghah rei em avangin i beidawng hial ţhin em? Nghah peih hi har kan ti ţhin.

Sâm ziaktu chuan Lalpa chu nghâk fan fan turin min fuih a ni. Tirhkoh Paula pawhin heti hian a sawi, "Kan hmuh loh chu kan beisei erawh chuan kan nghak fak fan ţhin." Rom 8:25.

Kan la hmuh loh, hmuh ngei kan beisei chu kan nghak peih ţhin a ni. Nghah peihna chuan lungkhamna leh beidawnna a tibo ţhin.

Pathian chuan a thutiam chu a hlen ngei ţhin a. A thutiam chu lo thleng rih lo mah sela, a lo la thleng ngei dawn a; chuvangin nghah man a awm a ni. Kan nghak thlawn dawn lo a ni.

Pathianin i tana ţha tur chu nangmah aiin a hre zawk a, a nghahtir che chuan, i tan nghah rih chu a ţha zawk a ni ang. Lungngai a, rilru tihrehawm a, beidawng taka awm mai lovin, dawhthei takin nghak fan fan mai rawh. I tih theih bak chham chu eng ang pawhin tih han tum teh mah la, a sawt chuang lo vang. Pathian kutah nghat la, Amah chu ring la, Aman a ti vek mai ang.

Nghahhlelh hi naupang zia a ni a, nghah peih hi puitling zia a ni. I nghahhlelh ţhin

chuan rinna lamah i naupang a ni ang I nghahpeih chuan rinna lamah i puitling a ni ang Pathianin Amah rinna lama puitling turin a duh che a ni

"I phurrit hnuaiah chau mah la,
Van thatnain a chhawk ang che,
Dâk la, chatuan a lo hnai ta,
Nghak hram la, phunnawi lo vang che.
Hrehawm mah se thawk zel ta che,
Ţawngţai engmah theihnghilh lovin,
I chawlhna ni a lo hnai ta,
Nghak hram la, phunnawi lo vang che

Lei leh van leh a chhunga thil awm zawng zawngte siam turin Pathianin ni ruk chhung a nghak a thilhna hneha tho leh turin Lal Isuan ni thum a nghak a Pangpar kuhmum chu mawi taka par chhuak turin ni rei tak nghah a ngai thin Nghak peih lovin a kuhmum hi kheh ta mai ila, pangpar mawi a par chhuak lo vang Lalpa chu nghak fan fan rawh

38

MALSAWM RUAH

"Chhum tuipai chu a intiruak ţhin, lei chungah." Thuhriltu 11:3

Chhum zing chuan ni eng a hliah a, khua a tidur ţhin. Chhum zingin ni eng hliah mah se, ni chu chhum chung lamah a ên pangngaiin a eng reng a ni. Chhum zing a kian hunah ni eng kan hmu leh mai dawn a ni. Chhum hian ruah a pai a, a dur nasat zawh poh leh ruah a sur nasa dawn a ni mai. Chhum dum chhah mup chu hlauhawm hle mah se, ruahtui min petu a ni a, kan tan malsawmna a ni.

Mihring nun pawh hi lungngaihna chhumin a khuh ţhin. Lungngaihna hi tuar lai chuan a hrehawm a, hriatthiam pawh a har ţhin. Mahse lungngaihna hi mihring hnena malsawmna thlentu a ni fo mai. Hlawhtlinna hi thawhrimna a awm loh chuan a thleng ngai lo va. Chawimawina pawh hi tuarna atangin a lo chhuak thin. Lal Isua pawhin Kros a tuarna nasa tak a tuar hnuah chawimawina ropui tak a chang ta a ni. Mihring nun pawh hi lungngaihna leh manganna

chhumin khuh chang awm mah se, a kian hun a awm ţhin a. Ruahtui tlain nungcha leh thlai leh hnim te hnenah nunna thar a pe angin, kan chunga lungngaihna lo thleng pawh hian nun thar leh malsawmna thar a rawn thlen ţhin a ni.

Pathian ringtu ropui tak takte hi lungngaihna leh manganna tam tak kal tlang an ni chawk a ni.

A hnuaia thuziakte hi ngun takin chhiar la, i rilruin ngun takin han ngaihtuah zui teh:

"Ni êng hliah ţhintu chhum a lo zinin i phunnawi mai ţhin em? Chhum chuan ni êng chu rei lo te a hliah a, ni êng a tireh thei lo, rei lo te hnuah ni a lo eng chhuak leh mai ţhin. Chhum dum chhah tak chuan ruahtui a pai tam a. Khawdur a thim chhah hle chuan ruahtui a pe tam dawn a ni ţhin. Chhum a awm lovin engtin nge ruahtui kan hmuh theih ang? Manganna te pawhin malsawmna a thlen ţhin. Ruahsur chu nungcha tinrengin an lawm ţhin. Pathianin tuarnain min tihrehawm mah se a khawngaihnain min tiharh leh ţhin a ni." C.H. Spurgeon.

"Lungngaihna chhum thim hi Pathian hmel êng hmuhna hmun a ni ţhin tih ka hre chhuak ta." Madame Gyon.

"Lungngaihna chhumin a khuh lai chein hlau suh la. Chutah chuan Pathian a awm, chumi piah lamah chuan ropuina êng a awm tih hria ang che. I chunga tuarna lo thleng chu mak ti suh la, Krista tuarna ţawmpuina a ni tih hria ang che. I khawhar ber lai leh kalsana awm nia i inhriat lai pawhin i hnenah Pathian a awm reng ţhin tih hria ang che. Chhum thim chhah takah pawh Pathian a awm a, a lo nghak reng che a ni." Selected.

"Pathianin a fate harsatna hnuaiah a dah fo ţhin a. A chang chuan chung harsatnate chu kiang thei awm pawhin a lang lo va. Chutiang harsatna dinhmunah chuan nang pawh i awm ţhin a ni thei e. Chu harsatnaa hruai luttu che chuan a hruai chhuak leh thei che tih hria ang che. Chutiang hmun chu Pathian chakna leh thiltihtheihna lan chhuahna remchang a ni ţhin. Harsatna aţanga a chhanchhuah che bakah, thil zir chhuah pawimawh tak leh ţangkai tak a neihtir ang che. Chu thuruk chu i hriat chhuah hunah zet chuan, Pathianin chutiang dinhmuna a dah che avangin a hnenah lawmthu i sawi tawh zawk ang." Selected.

39

I THU NI SE

"Lalpa lak ata Jeremia hnena thu lo thleng chuan, tho la, belvawtu inah chuan zuk kal la, chutah chuan ka thute ka hriattir ang che, a ti a. Tichuan, belvawtu inah chuan ka zuk kal ta a, a bel siamna khawlah chuan a lo thawk a. Hluma bel a siam lai chu a lo ṭhat loh chuan belvawtu chuan ṭha a tih angin bel dangah a din leh mai ṭhin a." Jer. 18:1–4.

"Aw ka pa, he no hian mi pel lul rawh se, nimahsela, keima thu ni lovin, nangma thu thu ni zawk rawh se." tiin a ṭawngṭai a. Mat. 26:39.

Mihring hi luhlul tak leh mahni thu duh tak kan ni a. Mahni tawka induh tak leh chapo tak kan ni deuh vek mai. "I thu ni se," tih ai chuan, "Ka thu ni se," tih leh "Kei hian thu nei ber ila," tih duh mi kan ni a. Mi thu hnuaia awm aiin mi dangte chunga thuneih kan duh zawk fo ṭhin. Mani duh zawng leh ṭha tih zawng tihhlawhtlin tum mi kan ni a. Kan duh ang leh kan tum a hlawhtlin loh chuan beidawn leh lungawi loh mai pawh kan ching a ni.

Zawlnei Jeremia hnena Lalpa thu lo thleng chuan, Jeremia chu belvawtu hnena kal tur leh a thu dawng turin a hrilh a. Tichuan, belvawtu hnenah chuan a kal ta a. Belvawtuin bel a vaw lai a va hmu a. Belvawtu chuan a bel vuak chu a that loh chuan, ṭha a tih angin bel dangah a din leh mai ṭhin tih a hre chhuak a, Belvawtu bel vuak dan a hmuh aṭang chuan Pathianin mihringte chunga thu a neihzia a hmu chhuak ta a. Pathian chu belvawtu ang a ni a, mihringte hi bel siamna hlum ang kan ni. Keimahni chunga thu neih kan tum a, mahse keimahni chunga thu neitu dik tak chu Pathian a ni. Keimahni thu thua awm kan tum a, mahse Pathian thu thua awm tur zawk kan ni. Keimahni duh zawng tih kan tum a, mahse Pathian duh zawng ti tur zawk kan ni. Tirhkoh Paula chuan Korinth khuaa mite hnenah chuan heti hian a sawi a: "In taksa chu, in chhunga awm Pathian hnen aṭanga in hmuh Thlarau Thianghlim in a ni tih in hre lo em ni? Mahni ta pawh in ni lo va, mana lei in ni tawh asin; chuvangin in taksaah chuan Pathian chawimawi rawh u." I Kor. 6:19, 20.

Hla phuahtu chuan hetiangin hla a lo phuah:

"Lalpa, i thu ang ni zel rawh se.
Belvawtu i ni, kei bellei chu;
I duh ang ngeiin min han siam la,
I thua awmah ka inpe e."

Lal Isua pawhin a chunga thihna lo thleng tur chu a huphurh a, pumpelh theih ni se a duh a ni. Mahse, a duhna aiin Pathian duhna a laltîr zawk a. "Keima thu ni lovin, nangma thu ni zawk rawh se, tiin Pathian hnenah a inhlan a ni.

Pathian hnenah kan duh zawng engkim dil tur kan ni ngei mai. Mahse, a hnena kan dil tam tak, kan duh zawng leh kan tana ṭha tura kan ngaih hi kan tan a ṭha kher lo mai thei a ni. Ṭawngṭaina chhangtu Pathian min chhan dan hi kan tan a ṭha a ni tiin pawm thei zel ila, a va hahdamthlak dawn em!

Lal Isua angin "I thu ni se" tih hi a zir chhuah theih asin. Lalpa i thu ang ni zel rawh se, tih hla phuahtu, Adelaide Pillard-i chu Pathian rawngbawla inpein, missionary nih a tum a. Mahse pawisa lam harsatna avangin a kal thei ta lo va. A rilru

a hrehawmin, a hah em em mai. Vawi khat chu, ṭawngṭai inkhawmnaah a tel a. Chuta pitar pakhat ṭawngṭaina chuan a rilru a khawihin a hneh hle mai a. A ṭawngṭai thu chu hetiang hi a ni. "Lalpa, ka chungah eng pawh lo thleng se, i thu ni zel rawh se," tih hi. Chu pitar ṭawngṭaina chuan a rilru hah chu a chhawk huaiin a hria a. A ina a haw veleh Jeremia 18:3, 4 a chhiar a. Pathian thu a chhiar zawh chuan a rilruah hla thu a lo awm a, he hla hi a phuah ta a ni. Pathian remruatna chu dawhthei takin a nghak a, nakinah chuan Africa ramah missionry hna thawkin a kal ta a ni.

Kan ṭawngṭai tihtawp nan, "Eng pawh i thu thu ni se," tiin kan sawi ṭhin a. Ṭawngṭai tihtawpna thu anga ngaiin kan sawi mai ṭhin nge, kan rilru chhungrilah Pathian thu thua awm thlang tak meuhin kan sawi ṭhin le?

Mizorama kristian hmasate kha, "Pathian thu awi" tiin a sawi ṭhin a, hming mawi tak leh ṭha tak a ni. Tunlai Mizo kristiante hi, "Pathian thuawi" tia koh tlak leh "Pathian thuawi" tia inko ngam tur kan ni ve ang em le?

40

ENGKIMAH LAWMTHU HRIL ZELIN

"Engah mah mangang suh u; engkimah ṭawngṭai leh dil'n, lawmthu hril tel zelin in duhnate chu Pathian hnenah hriattirin awm zawk rawh se. Tichuan, Pathian thlamuanna, rilru reng renga hriat sen loh khan in thinlung leh in ngaihtuahna te chu Krista Isuaah chuan a vensak ang che u," Philippi 4:6, 7.

Pathian chuan mihringte hi kan mangan hmazia a hria a. Mangang lo turin min duh a ni. Pathian Thu chuan engah mah mangang lo turin min fuih a ni. Mangang lote tan chuan he fuihna thu hian awmzia a nei lo. Mangang ṭhinte tan pawh zawm harsa tak a ni tho mai. A mangan loh ngawt theih em ni, kan ti mai âwm e.

Engkima ṭawngṭai leh dil chu harsa kan ti âwm lo ve. Mahse a zawmpui, engkima lawmthu sawi erawh chu harsa kan ti hle âwm e. Pathian hnenah pawh, lawmthu sawi theihna awm leh lawmthu sawi theih lohna awm hi awmin kan hre tlat ṭhin. Engkimah lawmthu hril tura fuihna kan hmu tlat si, hlawhtlinna leh malsawmna te kan

dawn chuan Pathian hnehah lawmthu kan sawi ṭhin. Hriselna ṭha kan neih chuan lawmthu kan sawi ṭhin. Hlawhchhamna leh vanduaina te kan chungah a lo thlen chuan Pathian hnena lawmthu sawi har tak a ni. Lawmthu sawi aiin vui thu sawi mai awl tak a ni.

Engah mah mangang lo tur leh engkima lawmthu hril thei tur chuan, kan manganna te a hnenah kan thlen a, kan duhna te a hnena kan hriattir ṭhin a ngai a ni. Manganna kan tawh lai hian kan manganna ringawta rilru pek zawh awl tak a ni a. Kan ngaihtuah nasat zawh poh leh, mangan a zual mai si. Kan manganna te min hriatpui a, min ṭanpui theitu Lal Isua hnenah kan manganna te thlen ila. Ama hnenah kan manganna zawng zawng nghat ila, tichuan Anin min chhawk zangkhai dawn a ni. Tirhkoh Petera chuan, "Anin a ngaihsak ṭhin che u avangin in manganna zawng zawng ama chungah nghat vek rawh u" tiin min fuih a ni. I Petera 5:7. Kan manganna te keimahni chungah kan nghat a, rit takin kan phur ṭhin. Lal Isua chungah nghat ila. Anin min phurhsak ang a, min chhawk zangkhai dawn a ni.

Tuarna nasa tuartu, George Matheson-a chuan hetiangin Pathian hnenah a ṭawngṭai thei a ni: "Ka Pathian, malsawmna ka dawn avangin i hnenah lawmthu ka sawi ṭhin a; mahse vanduaina ka tawh avangin i hnenah lawmthu ka sawi ngai reng reng lo va. I tana ka tuarna avanga lawmman hmuh ka beisei chu ka thlir ṭhin a; mahse ka tuarna chu tunah pawh ka tan ropuina a ni tih ka hre ngai lo va. I tana ka tuarna hlutzia leh ropuizia mi hriattir la; vanduaina hlutzia leh lawmawmzia pawh mi hriattir ang che. Vanduaina hi i hnena kalna kailawn a ni a. Tuarna avanga ka mittui te hian chhimbal mawi tak a zamtir tih min zirtir ang che," tiin.

> "Mi tin hian, Pathianin harsatna skul a siama kan zir a pawimawh a. Chu skula zir chhuakte chuan, 'zan hian arsi eng a lantir avangin a lawmawm a! harsatnate pawh hian Pathian thlamuanna a lantir avangin, a ṭha a ni' an ti thei ṭhin a ni." —H.C. Trumball.

41

KRISTIAN LUNGAWINA

"Ka tlakchhamna thu sawi zawng ka ni love; kei zawng eng ang pawhin awm mah ila, lungawi zel ka ching tawh si a. Tlawm taka awm dan ka thiam a, hausaa awm dan pawh ka thiam bawk a; thil tinrengah leh thil zawng zawngah tlai leh rilṭama awm dan, hausa leh tlachhama awm dan thuruk chu ka hre chhuak tawh. Mi tichaktuah chuan engkim ka ti thei a ni." Phil. 4:11–13.

Khawvel hi lungawi lohna khawvel a ni a. A chhunga cheng mihring te pawh hi lungawina nei lo kan ni. Pu K. Lalthanzama hla phuah hian kan nihna a sawi chiang hle a ni:

"Lungawi lohna khawvel hi zawng:
Belh chian leh lungngaih a tizual;
Rualawhna leh duhamna hian,
Chin lem a nei lo ve!"

Mahni nihna leh dinhmunah kan lungawi lo va. Nu leh pa te fate chungah an lungawi lo va. Hnathawktu leh ruaitute pawh an lungawi bawk hek lo. Kristiante

pawh hian kan chunga thil lo thleng te leh khawvela thil lo thlengte kan hmuh hian lungawi harsa kan ti fo ṭhin a ni. Kan hriat chin a tawi em avang leh kan innghahna a dik loh ṭhin avangin kan lungawi thei lo a ni.

Kristian lungawina chu eng nge ni ta ang le? Kristian lungawina hi thuruk a ni. Tirhkoh Paula chuan chu thuruk chu a hre chhuak tawh a. "Kei zawng eng ang pawhin awm ila, lungawi zel ka ching tawh si a," tiin a lo sawi thei a ni. Thil tinrengah leh thil zawng zawngah lungawina thuruk ka hre chhuak tawh a ti thei a ni. Keini zawngin thil ṭhenkhatah lungawi theihna nei thei mah ila, thil dangah lungawi lohna kan nei leh ṭhin a nih hi!

Kristian lungawina chu a chunga thil lo thleng engmahin a tidanglam chuang lo a ni. A chunga thil lo thlengah a lungawina a innghat lo va, a lungawina chu Krista-ah a innghat a, Krista chu a danglam ngai si lo va, a lungawina pawh a danglam ngai lo a ni. Tuipui chunga lawng chu tuifawn a nasat zawh poh leh a invawrh sang angin, nun hnimna lawng Kristaa innghat chu harsatna leh lungngaihna tuifawn ten len ṭhin mah se, a nasat zawh poh leh a leng sang ting a ni mai!

Kan chunga thil lo thlengte hi lo thleng lo tur nia kan ngaih tlat chuan lungawi a harsa ţhin a. Kan chungah thil eng pawh a thleng thei a ni tih kan hriat chuan lungawi lohna tur a awm lo a ni.

Kan chunga thil lo thleng engkim hi Pathian hriat lohvin a thleng ngai lo tih hriatna hi lungawina a ni. Kan lungngaihna leh manganna te hi min hriatpui chauh a ni lova, kan lungngaihna leh mangannaah a mangang ve ţhin a. Ama chunga thleng angin a ngai ţhin a ni. Kan lungngaih leh kan mangan lai pawhin kan hnenah a awm a, min ţanpui turin a hnai reng ţhin a ni. "An manganna zawng zawngah chuan ani chu a mangang ve ţhin a,......anmahni a puain, anmahni a pawm ţhin." Isaia 63:7–9. "Tuite in daikai lai pawhin kei in hnenah ka awm ang a; luite in dai kai lai pawhin a chimpil lo vang che u: meia in kal tlang lai pawhin in kang lo vang." Isaia 43:1,2.

Kan chunga thil lo thlengte hi Pathianin a thlawnin a thlentir ngai lo. Kan ţhatna turin engkimin min thawhsak zawk ţhin a

ni. Keinin a thawh dan kan hriat thiam loh ṭhin avangin lungawi harsa kan ti ṭhin a ni.

Kristian lungawina hi mahnia neih theih mai a ni lova, Krista zara neih theih chauh a ni. Krista chu lungawina famkim a ni a, Krista neitu chuan lungawina a nei ṭhin a ni.

"Amah nen kan inpawl chuan,
Dam chhung ka tawh apiang hi,
Lawmna tur hlir a lo ni si!"

42

PATHIAN, ENGKIM MI TIHSAKTU CHU

"Aw Pathian, mi khawngaih rawh, mi khawngaih rawh; ka nunna hi nangmahah chuan a tlu lut si a: A ni, i thla hnuai chu ka chuh ang, vanduainate hi a kian hma loh chuan. Pathian Chungnungbera chu ka au vang. Pathian, engkim mi tihsaktu chu." Sam 57:1, 2.

He Pathian fakna hla hi Saula hlauva puka a tlan bo laia Davida phuah nia sawi a ni. Saula lakah a nunna a him lo tih a hria a, a tlanchhia a ni. Mihring ṭanpuina chuan a hum zo dawn lo tih hriain Pathian

ṭanpuina a au ta a ni. Pathian khawngaihna a dil lawm lawm a ni. "Aw Pathian, mi khawngaih rawh, mi khawngaih rawh," tiin Pathian khawngaihna a ngen a ni. A nunna thih hlauhawm taka awm chuan tlanchhiatna tur leh tluk luhna tur dang a nei lo tih a hria a. Pathian thlazar hnuaia tluk luh chu a hlimna ber a ni tih a hria a ni. Vanduainaten a kiansan hma loh chuan, Pathian thlazar hnuaia awm a chuh a ni. A tluk luhna Pathian chuan engkim a tithei tih a hria a. A tihsak tawh ṭhin avangin, a tihsak leh zel dawn tih pawh a ring ngam a ni.

Keini pawhin vanduainate kan tawk ṭhin a. Kan nunna hi thih hlauhawmin a awm fo ṭhin. Chung hunah chuan khawiah nge thlamuanna kan zawna, himna beiseia kan tluk luh ṭhin? Mi thil tithei leh mi hausate hnenah kan tlu lut ṭhin em? Kan ṭhian ṭha leh min hmangaihtute hnenah kan tlu lut ṭhin em? Mihringten inṭanpui theih chin kan nei ngei mai, mahse tawp chin a nei ṭhin.

Vanduaina leh harsatnaten min chim laiin Lal Davida ang hian Pathian, engkim

min tihsaktu hnena tluk luh tluka thlamuan-awm a awm lo. Chuvangin, Pathian hnenah i tlu lut ţhin ang u.

"Manganna ka tawhte zinga,
Hrehawm taka ka awm lai hian;
Ka ngaihtuahin ka lawm zawk e,
Lalpa mi ngaihtuah hi.

Nangin mi ngaihtuah ţhin,
Nangin mi ngaihtuah ţhin;
I kiangah eng nge ka hlauh ang?
Nangin mi ngaihtuah ţhin."

"Anin a ngaihsak ţhin che u avangin, in manganna zawng zawng Ama chungah nghat rawh u," I Petera 5:7.

43

THLAMUANTU DANG

"Tin, ka Pa ka dil ang a, ani chuan Thlamuantu dang a pe ang che u, chatuana in hnena awm turin". Johana 14:16.

"Ka kal in tan a ţha e; ka kal loh chuan Thlamuantu chu in hnenah a lo kal dawn si lo; ka kal erawh chuan in hnenah ka rawn tir ang." Johana 16:7.

Lal Isuan a zirtirte hnenah a Pa hnena kal tur thu a hrilhin an thlaphang a ni ang. An hnenah thlamuantu dang a pek tur thu a hrilh a ni. A zirtirte chuan an hnena awm reng turin an duh a, a kal bosan an hlau a ni. A tel lova khawvela awm an huphurh a ni. Lal Isua erawh chuan an hnenah, "Ka kal i tan a ṭha a ni," a ti tlat mai. An ngaihdan a va inang lo em! A zirtirte chuan Lal Isua ngaihdan chu an hriat thiampui phak lo hle mai.

Lal Isua he khawvela a awm lai khan, hun leh hmunin a chungah ro a rel ve a. Hmun pakhata a awm lai chuan hmun dangah a awm thei lo a. Hmun tinah a awm thei lo va, mi tin hnenah a awm thei hek lo. Thlarau Thianghlim chungah erawh chuan hun leh hmunin thu a nei ve lo va. Arualin hmun tinah a awm thei a, mi tin hnenah a awm thei bawk a ni. Taksaa a awmpuina aiin Thlarauva a awmpuina chu a ṭangkai zawk a ni.

Lal Isuan Thlamuantu a tih chu Thlarau Thianghlim a ni a. Tlamuantu tih hian awmze hrang hrang a nei a. A awmzia chu, ṭanpuitu tihna te, hruaitu tihna te, fuihtu

tihna te, tichaktu tihna te, tihuaisentu tihna te, sawipuitu tihna te, kianga awm tihna te a ni a. Thinlung tithianghlimtu a ni a, thlarau pianthartirtu a ni bawk.

Thlarau Thianghlim chuan ringtu chak lote a tichak a; dawizepte a tihuaisen a; thlaphangte a thlamuan a; mangang te a ṭanpui a; tuartute leh lungngaite a thlamuan ṭhin. "Thlarau chuan kan chak lohnate a pui ṭhin a; engtia ṭawngṭai tur nge tih kan hre si lo va; nimahsela, Thlarau chuan rum sawi hleih theih lohvin min ṭawngṭaisak ṭhin. "Rom 8:26.

"Kan Tlantun a zuitute chu,
Fahrah nih phal lovin;
A chhoh hmaa tiam Thlamuantu,
Awmpui turin.
Ṭhuro angin a lo leng,
A ṭanpui, a thlamuan;
A thawk chak thlipui ai pawhin,
Sual hneh nan chuan.
Khual angin kan zingah pawh hian,
A lo thleng, a lo awm;
Thinlung inngaitlawm lam a pan,
Muangin a cheng.
Tin, kan thinlungah aw mawi nem,

Tlai lam thlifim ang hi;
Zilha, fuihin; hlauhvah min hnem,
A aw a ni."

44

TUARNA CHANCHIN ȚHA

"Ani chu mihringte hmuhsit leh duh lohvin a awm a, lungngaihnate nei mi leh natna hre mi a ni a: miten an hmai an huhsana ang chuan ani chu hmuhsitin a awm a, keini lah chuan ani chu kan ngaisang si lo. Ani chuan kan natnate phurin, kan lungngaihnate pawh a phur ngei a: nimahsela keini chuan lungngaihna tlakbuakah, Pathian vuakah, tihretheihah kan ngai si a. Nimahsela ani chu kan bawhchhiatnate avangin hliamin a awm a, kan khawlohnate avangin vuak thitlinin a awm a: kan thlamuanna tura thununna chu a chungah a tla a; a vuakna vualtea tihdamin kan awm ta." Isaia 53:3–5.

Khawvelah hian hrehawmin in awm țhin; nimahsela thlamuang takin awm rawh u, keiin khawvel ka ngam ta" Joh 16:33.

"Chu hming avang chuan mualpho tuar tlaka ruat an nih avangin an lawm em em a." Tirhkohte 5:41.

Tuarna hi tumahin ţha kan ti ngai lo va, tuarna hi Chanchin Ţha kan ti ngai bawk hek lo. Tuarna harsa (Problem of Suffering) tiin kan sawi ţhin a. Mahse, hetianga tuarna kan ngai hi Bible zirtirna leh kristian thlirna aţangin a dik ang em? Tuarna Chanchin Ţha tih hi kan sawi dan tur a ni zawk lo maw?

Khawvel hi tuarna khawvel a ni, a chhunga cheng mihringte pawh hian kan tuar ţhin a ni. Chu thu chu sawi tam ngai lova kan hriat sa a ni a. Tuarna hi mi tin chungah a thleng ţhin tih hre chiang hle mah ila, kan chungah a lo thlen meuh chuan chuan, Engati nge? tiin kan zawt ţheuh mai. Mahse he khawvela kan awm chhung hian tuar lovin kan awm thei si lo a nih hi! Chutianga hrehawm tuar ţhin mihringte hnenah chuan Lal Isuan, "Khawvelah hian hrehawmin in awm ţhin, nimahsela thlamuang takin awn rawh u, keiin khawvel ka ngam ta," a ti alawm.

Judate chuan miin natna a tuarin a sual vang niin an ngai a. Chu chu Mizo

hnam ngaih dan pawh a ni a, chu ngaih dan chu kristian kan nih hnu pawh hian kan rilruah a la cham reng a ni.

Lal Isua ngaih dan erawh chu a dang daih mai. Pian tirh ata mitdel a hnena an han hruai khan, a mitdel chhan hetiangin an zawt a, "He mi hian nge thil tisual, a nu leh pain," tiin. Lal Isua chuan heti hian a chhang a, "He mi hian thil a tisual lo va, a nu leh pa pawhin an tisual hek lo. Pathian hnathawh a chunga a lanna tur a nih zawk hi," tiin. A reng thuah kan sual vanga tuar zel tur ni dawn ila, dam lai hun kan nei thei dawn em ni? Misual kan ni si a! Tuarna hi a chhan hmuh chhuah tum a sawt lo va, a chhan hmuh chhuah avanga reh thei a ni hek lo. A tidam theitu hmuhchhuah a, tuar laia awm dan tur leh tawh dan tur hriat chhuah a pawimawh zawk a ni.

Lal Isua meuh pawh mihringte hmuhsit leh duh lohvin a awm a: lungngaihnate hre mi leh natna hre mi a ni. Mite hmuhsit leh tihduhdah a tuar a, lungngaihna leh natnate a tuar a, a hneh zo va. Chutianga lungngaihna leh natna tuara hnehtu chuan lungngaina leh natnate kan tuar thin tih a

hria a, min hnehsak a, thlamuang taka awm turin min duh a ni. Hebrai lehkhathawn ziaktu chuan, Lal Isua chu, "Puithiam lalber, kan chaklohzia inhriatnate min hriatpui a, keimahni ang bawka kawng tinrenga thlemna tawk tawh, sual erawh chu sual lo a ni. Zahngaihna kan hmuh theihna tur leh puih kan ngaih huna ṭanpuina khawngaihna kan hmuh theihna turin khawngaihna lalṭhutphah chu huai takin i hnaih ang u," tiin min fuih a (Heb. 4:15,16). Sam ziaktu chuan, "Pathian chu kan inhumhimna leh kan chakna, mangan laia ṭanpui vartu hnai reng a ni," tiin min hrilh bawk a. (Sam 46: 1)

Lal Isua chunga tuarna thlen nasatzia hi kan ngaihtuah ngai em? A pianni aṭanga a thih ni thlengin a nun chu tuarnain a khat tih tur a ni. A pianna chu in pangngai a ni lo va, ran in a ni a; a mutna pawh khum pangngai a ni lo va, ran chaw pekna thleng a ni a. Nausen a nih laiin Herodan thah a tum a, a nu leh pain an tlanchhiatpui a, A lo seilian a, amah hawtuten thah tumin an phiar a, an man a, an tiduhdah a, krosah an khengbet a. A thih hnu pawhin chhungkaw thlanah an phum lo va, mi thlan

hawhah an phum a. Hetiang taka tuarna nasa leh rapthlak tuartu Lal Isua chuan tuarna hmangin mihringte min chhandam a ni. A tuarna chu Amah ringtute tan Chanchin Ṭha a lo ni ta. A tuarna kros, rapthlak tak ni ṭhin chu, ringtute tan ngainatawm tak a lo ni ta. A tuarna tlang Kalvari, tlang hlauhawm leh ṭihbaiawm tak chu, tlang mawi a lo ni ta.

Pathian mi ropui tak takte pawh tuarna nasa tak tuar ṭhinte an ni hlawm. Joba te, Josefa te, Stephana te, Paula te, Petera te leh mi dang tam tak pawh tuarna nasa tak tuartute an ni a. Kristian hla ṭha tak takte pawh hi tuarna aṭanga phuah an ni asin. "Lal Isua, kan ṭhian ṭha berin" tih hla phuahtu hi Joseph Scriven–a a ni a. A nupui hual chu an inneih dawn zanah tuiah a tla hlum a. Chutiang tuarna rapthlak tak a tuarna aṭang chuan he hla hi a phuah a. Ringtu harsatna leh tuarna tawk tam takten thlamuan nan an hman phah a ni. "Aw, hmangaihna, min thlah lotu," tih hla hi George Mathesona phuah a ni.

A mit a del a, a nupui hualin a nei duh lo va. Chu harsatna a tawh aṭang chuan he

hla hi a phuah a ni. An chungah hetiang harsatna leh tuarna hi thleng lo se, an hla phuah ṭha tak te hi kan nei kher lovang le!

Harsatna leh hrehawm kan tuar laiin, Lal Isua hnenah, "Aw, Lawmna, tuara min zawngtu," tiin tlu lut ṭhin ila, Anin min lo chhawk zangkhai dawn a ni. Tuarna hi Chanchin Ṭha kan ti ve thei em le?

45

THLAMUAN NAN I HMANG VE THEI ANG EM?

A hnuaia thu ziakte hi Pathian hnen aṭanga thlamuanna dawngtuten an ziak a ni a. Thlamuanna atan i hmang ve thei ang em? Chhiar la, han ngaihtuah teh.

"Lungkham neih hi rinna tawpna a ni a, rinna neih hi lungkham tawpna a ni."

George Muller

"Pathianin kan tan kawng a hawng lawk ngai lo va. Ṭanpui kan ngaih hmain min ṭanpui a tum hek lo. Harsatnate pawh kan tawh hmain min lak kiansak ngai lo va.

Amah kan mamawh tak zet hunah chuan a kut a phar chhuak ţhin a ni."

Mrs. Charles E. Cowman.

"Pathianin ropui taka a hmante hi harsatna tam tak kal tlang an ni chawk ţhin. Josefa chuan a unau dangte aiin harsatna a tawk hnem zawk a, mi tam tak ei tur petu a lo ni ta a ni."

The Heavenly Life.

"Harsatna leh tuarnaten lung bang anga min hual laiin, engmah tih theih nei lova ka awm laiin; engkim mai hi (Lalpa) i kutah ka dah e. Lungngaihnaten min kiansan dawnin lang lo mah se, beidawnna hmun hi beiseina hmuhna a ni a. Chuvangin, hahdam takin Nangmah ka nghak ang che."

Rev. S. Chadwick.

"Rinna nung chuan thutiam chungah lawmthu a sawi thei a; chu thutiam chu ataka a lo thlen hma pawhin, thleng tawh angah a pawm theih a. Pathian thutiamte hi pawisa hman nghal mai theih kan neih ang hi a ni."

Matthew Henry.

"I lungngaihna zawng zawng Pathian chungah nghatin; thlamuanna leh lawmna i

chang thei asin. Thil lo thleng engkimah hian Pathian thil tum leh a duhzawng a hmuh chhuah theih a. I chunga lo thleng chu hrehawm ti taka tuar mai lovin, lung-awi takin i tuar thei asin. Pathian chakna ring la, harsatna leh manganna te chu lung-awi takin, dawhthei takin, rilru thianghlim tak leh inngaitlawm takin i dawng thei asin. Chutiang hun harsa leh khirh tak chu Pathian hnathawhna hun remchang leh a thiltihtheih-zia lantirna hun remchang a ni thei a ni."

H. C. G. Moule.

"Rinna tlemte pawhin i thlarau chu van-ramah a hruai thei a; mahse rinna nung leh chak chuan vanram chu i nunah a rawn thlen thei a ni."

C.H. Spurgeon.

"Pathian tel lova mahni chauhva awm chu rapthlak tak a ni a; amaherawhchu, Pa-thian nena mahni chauhva awm erawh chu van nun tem lawkna a ni."

Mrs. Charles E. Cowman.

"Mi tumahin ka buaina min hriatpui lo va,
Mi tumahin, Krista chauh lo chuan;
Mi tumahin ka buaina min hriatpui lo va,
Pathian ropui rawh se' tiin zai rawh.

Achangin ka lawm a, achangin ka lung-
ngai a,
Achangin leiah ka tlu der ţhin;
Achangin Pathian ropuina engin min
hual a,
'Pathian ropui rawh se' tiin zai rawh.
Mi tumahin ka hnathawh an hre lo va,
Mi tumahin ka lungngaihna an hre hek lo;
Mi tumahin ka lawmna an hre lova,
Mi tumahin, Krista chauh lo chuan."

Negro Hla.

"Ka natna leh ka lungngaihna te hi, khawlha remtuin khawlha a rem ang a ni a. Han en mai chuan a letling vekin a lang a, awmzia pawh a nei lo va. Mahse, nakinah Pathianin vanrama a chhut kai hunah erawh chuan, chiang takin kan hmu ang a, kan chhiar thei dawn a ni."

Martin Luther.

"Hlimna leh lawmna te hi Kristianten kan dawng ţhin. Mahse, chung chauh chu a ni lo va, harsatna leh manganna te pawh kan tawk bawk ţhin. Harsatna leh manganna kan chunga lo thleng te hi kan nun thununtu leh tithianghlimtu a ni ţhin a ni."

London Christian.

"Dawhtheihna chuan Pathian lawmzawng ni turin min siam a. Thinurna a tinem a, lei a thunun a, rilru a kaihruai a, muanna a pe a, chapona a thunun a, itsikna a tibo va, hausa a tihniam a, rethei a thlamuan a, mipat-hmeichhiatna a tithianghlim a, mi a inngaihtlawmtir a, hlawhtlinnaah inngaihtlawmna a pe a, hlawhchhamnaah chakna a pe a, mite hnehchhiahna a tuar thei a, ngaihdam theihna a pe a, thlemna a hneh a, tihduhdahna a tuar thei a, martar turin a buatsaih thin a ni."

Cyprian.

LEHKHABU RAWNTE

1. The Friendship Book of Francis Gay 1965
2. Matters of Moment F. Wilkinson Kiddle
3. My Devotion 1979 Concordia Publishing House
4. Hla leh a phuahtute P.D. Sêna
5. Decision June 1982
6. Streams in the desert Mrs Charles Cowman.